

Štev. 9.

V Ljubljani, v sredo 1. marca 1916.

Leto III.

Naše topništvo v novih velikih bojih z Rusi blizu Tarnopola v vzh. Galiciji.

Spisal Zvonimir Kosem.

Belokranjec junak.

(Konec.)

Dospeli smo že prav blizu sovražnika, ki se je skrival v velikanskem gozdu pred nami in nas nepripravljene hotel napasti; a prehiteli smo ga mi in mu tako prevzeli njegov načrt. Zdaj smo imeli nalogo, da očistimo to ozemlje sovražnih čet. Sicer so bili Rusi na bojišču, za kritje so jim služila gosta debela dreves; mi pa smo se nahajali v goščavju, kjer se je razprostiral grm ob grmu in je stalo le samo tuintam kakšno drevo, krivenčast gaber, hrast ali smreka.

Z napadom smo začeli mi. Šele nato je otvoril tudi sovražnik ogenj. Z-z-z-z... s-s-s-s... so zasikale in zašumele okrog nas prve sovražne krogle. Daleč nekje od mene je nekdo bolešno kriknil, zaječal nato in zahrôpel, potem pa padel vznak, da ga nisem več videl... Boj se je pričel, toča krogel je brenčala in padala, ozračje nad našimi glavami je oživel od smrtonosnih poslank — svinček... K sreči sem dobil za kritje deblo močnega drevesa, ravno tako Jakob; ostali so se skrivali za grmi, drugi so streljali, na trebuhu ležeči, na sovražne vrste. Pogubonosno so učinkovale naše strojne puške, kosile so Ruse kakor travo. Z mrzlično naglico sem pošiljal krogle na sovražnika, kazalec ob petelinu mi je neprestano migal; postal sem kakor stroj, dremavica me je že zdavnaj minila; mislil sem napeto, trezno, ali kljub temu brezumno kakor blaznež, in bulil sem z očmi — bogvedi, kam? Vedel sem samo to, da brenče zaporedoma, druga za drugo, krogle iz cevi moje puške. V vseobčem trušču, ki je nastal, sredi pokanja pušk, žvižganja krogel, tuljenja naskakujočih, ječanja smrtno zadetih in ranjenih — v vsej tej grmeči nevihti, ki ji pravimo bitka, pa vendarle nisem izgubil glave. Vedno hujsa toča krogel je škropila na nas, zadušni, smradljivi dim megle je krožil nad našimi glavami... Pok-pok-pok... z-z-z... s-s-s... pokalo, sikalo in šumelo je venomer, glušilo mi ušesa, rezalo me po možganih, topelo mi zadnji ostanek razsodnih misli; naposled nisem slišal ničesar več, treznost me je zapustila popolnoma, opotekel sem se, sam ne vem, kdaj, od debela; tik mimo mojih lic je bila siknila krogla in odfrčala naprej... Boj je postajal vedno ljutejši; nekaj kakor besnost,

Z goriške fronte: Dolenja Tribuša v goriški okolici.

razkačenost in divja pijanost se nas je polotila vseh skupaj...

»Hurà! Hurà!...« Že smo drveli skokoma proti sovražniku, ki je tudi kričal in se navduševal, skakali smo gručema, bruhajoči iz svojih pušk smrt in pogin. »Hurà!« Bojni krik se je razlegel do neba; krogle so žvižgale dalje, klestile vejevje dreves in grmičevja, ter, zaletavajuč se v zemljo, škropile naokrog prst...

V diru, v neprestanem boju, so se mi nabirale okrog ust bele pene; hrôpel in kričal sem tudi sam kakor drugi, in tudi drugim so se usta pênila. Samo to sem videl, da je drvel ob moji rami Jakob, ravno tako razbesnel in ljut kakor jaz, ravno tako hrôpečih prsi in penečih se ust... Krik ranjenih in smrtno zadetih, ki so padali, ni več dosegal mojih ušes; vse mi je bilo tako čudno tuje, tako nerazumljivo... Tekli smo naprej in pridrli smo tako prav do prvih dreves; tedaj pa smo naskočili z golimi bajoneti in sabljami sovražni oddelek. Slišal

sem — zopet sem se bil iztreznil — Ruse, kako so vpili in se rotili in zaklinjali... Prav blizu mene: »Ah, batjuška!«... In tam: »Vazmi te črt!« Spotikal sem se ob kupih sovražnih trupel, padal, a zopet vstajal in sôpeč z našimi vred preganjal Ruse... Poslednje moči so me jele zapuščati; ničesar več nisem mislil, nisem mogel misliti, bal se nisem ne smrti, ne nikogar, a pri vsem tem mi je bilo, da bi znorel, da bi se zaril v zemljo in bi tulil... pa ni bilo razen hrôpenja nobenega pravega glasu iz mene... Nedaleč od mene se je opotekel ravno tako Jakob... samo njega sem še razločeval iz splošne gneče naših prodirajočih, hrabrih vojakov...

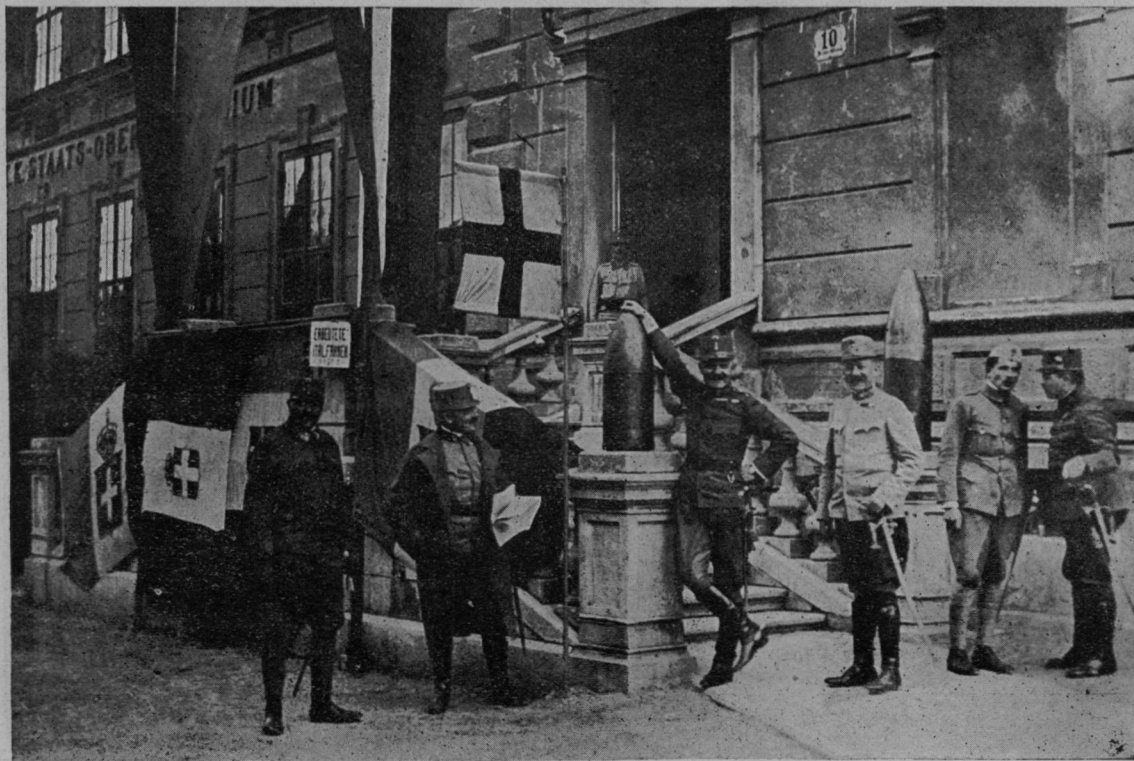
Ni bilo več daleč do poldneva, ko smo podili samo še zadnje ostanke ruskega oddelka iz gozda. Puške so še vedno pokale na obeh straneh, pod košatimi vrhovi dreves so se vili smrdeči oblaki dima. Že so se svetlikala zunaj gozda polja; drvel sem z Jakobom naprej, da bi došel čim prej na plano, na prosto; obema so nama šumele iz ust na prsi pene, znoj nama je curkoma lil s čela po licih navzdol. Takrat je nenadoma skočil kakor ris izza bližnjega bukovega debela trščat Rus, planil z divjim krikom proti Jakobu in mu v bliskoviti naglici zarinil bajonet v prsi. Jakob se je oprjel z roko prsi, iz katerih mu je švignil rdeč val krvi, zaječal je in se zvrnil vznak na tla. Rus je hotel še mene; a prehitel sem ga, treščil ga s svojim puškinim kopitom po glavi, da se je zvalil takoj mrtev na zemljo. Nato sem omahnil še sam kakor omamljen kraj smrtno ranjenega Jakoba... zaspanost se me je polotila... umrl bi bil rad... Ali nanagloma, v nekaj sekundah, sem se vzdramil, kajti začul sem Jakobov glas:

»Janez... ah... umiram!«

Šele zdaj sem se spomnil, kaj da se je bilo zgodilo. Dvignil sem se na kolena, razgalil Jakobu prsi, — mu obvezal rano, kakor sem pač vedel in znal, zakaj sanitajcev ni bilo v bližini. Toda že vnaprej sem vedel, da je vse to brezuspešno; Jakobova rana je bila pregloboka...

Silno bled se je ozrl Jakob vame, bolj je hrôpel nego govoril:

»Vidiš, Janez... moje slutnje... me niso varale...«

Naši častniki z zaplenjenimi laškimi zastavami in granatami.

»Glej, saj res! sem pomislil sam pri sebi. Začel sam tolažiti prijatelja — a kaj pomaga v takem slučaju tolažba!

Krvavi boj je bil za enkrat končan. Rusi pregnani iz gozda in še daleč venkaj onostran samotnih travnikov, ki so se razprostirali za gozdom. Dvignil sem Jakoba in ga nesel iz gozda na travnik, kjer so bili naši vojaki. Tam sem položil prijatelja na mah, pokleknil k njemu ter ga tolažil dalje; in meni samemu so silile solze v oči...

»Jakob, prijatelj moj... nikar se nič ne boj, saj boš ostal živ, ozdravel boš...«

Njegova lica so postajala zmirom bledejša, na čelo mu je stopal mrtvaški znoj.

»Ti si ob meni, Janez — kajne?« je hrôpeč in v pretrganih stavkih stokalo iz njegovih ust. »Ali veš... kdo je... zmagal?«

»Mi... Pregnali smo jih s tega ozemlja.«

»Dobro!« je šepnil, in zdelo se mi je, da mu je odleglo, ko je zvedel, da smo zmagali mi in ne sovražnik. Potem si je položil roko na prsi:

»Tu, Janez... kako peče in skelí... in žgé... Ne bom dolgo... čutim to... seštete so mi že minute. — Imaš svinčnik in papir, Janez?«

»Nimam, vse sem izgubil. Če mi imaš kaj povedati, mi tudi tako lahko poveš, saj si bom zapomnil...« sem mu rekel.

Vedno bolj je hrôpel in stokal.

»Moje zadnje želje, Janez... ali jih boš povedal doma, ko se vrneš? Ne boš pozabil?... Moje zadnje želje so — «

Umolknil je za hip, kakor da nekaj premišljuje.

»Kar povej, Jakob!«

Žalostno je uprl svoje oči vame:

»Janez... saj si še ti ob meni — kajne?... To-le boš povedal doma... moji ženi Jerici boš povedal... Reci, da sem jo... prosil... za odpuščanje... še ob smrtni uri... Velikokrat sem bil pijan... in takrat sem jo pretepal, Jerico... revico... ubožico... Naj mi odpusti to... saj drugače sem jo imel rad...«

Njegov glas je postajal vedno rahlejši. Dušilo ga je, davilo ga z nevidnimi rokami za vrat; njegova nekdanj tako rdeča lica so mahoma zadobila mrtvaškorumeno barvo voska.

»In še to!« je nadaljeval po dolgem premolku. »Povej Jerici, da jo prosim...«

Krotka tica roparica na tirolski fronti.

to-le: Skrbi naj za najine otroke... vzgaja naj jih lepo... pazi naj nanje, da se ne izpridijo... In dobra mati naj jim bo... Ferko ima že štirinajst let... ta naj prevzame gospodarstvo, ko bo dovolj star... Tako priden je bil zmerom Ferko, tako razumen... najrajši sem ga imel. Pa tudi Konrada in Milko in Lenko — vse sem ljubil... Naj jih Jerica prav vzgaja — to jo prosim...«

Zopet je za hip prenehal; nato je naenkrat zagrgal, ustne so se mu zategnile v trpek smehljaj:

»Veseli me, da naša kmetija ni zadolžena... razen... Poslušaj, Janez?... Dolžan sem samo nekaj malega, Petriču trideset goldinarjev, Rekarju petnajst in Blenkarju pet... To se bo že poravnalo — reci Jerici, da jo prosim... Rad bi, da bi bili moji otroci dobro preskrbljeni, ko enkrat odrastejo, da jim ne bo treba stradati in hoditi od doma s trebuhom za kruhom... Doma naj

ostanejo in delajo... Delo na polju — to je najbolj naravni poklic človekov...«

V njegovih očeh se je zasvetlikalo nekaj kakor radost; tistega trpega smehljaja ni bilo več na njegovih ustnah.

»Kmalu bi pozabil na nekaj... Janez, še to boš povedal Jerici: Našega vinograda... našega Golobijeka... naj nikar nikdar ne proda... Dolenjec brez vinograda je... kakor voz brez koles... kakor hiša brez strehe... Tako rad sem imel zmerom tisti naš prijazen griček... Pride pomlad... in velika kôp je tu — kako rad sem jaz kopal —! In pride jezen... in trgategv je tu, v zidanici ječe stiskalnice, mošt lije v debelih curkih v nastavljene posode... pa pride sveti Martin... in mošt prekrstimo v vino... In kako prijazen razgled je z Golobijeka! S Ferkom sva včasih sedela tam za zidanico in gledala navzdol... na naš dom... Tam... hišica bela, polkna zelena vabijo... in drevje okrog... njive spodaj... vijó se in pnó... za njivami travniki... in zadaj gozdovi, šumeči in bučeči... Da bi te mogel še enkrat videti, ti ljubi moj Golobijek, in tebe, ti moj dragi dom!...«

Hipoma je bolešno zastokal, poteze na obrazu so se mu poglobile. Ječaje je zaprl trepalnice, roke so mu omahnile kakor mrtve ob životu. Čez dolgo časa je trepalnice zopet odprl, in trudoma iztisnil skozi zobe:

»Janez... umiram... Molijo naj zame, za mojo dušo, moji otroci... in žena... in tudi ti, saj se me boš spominjal v molitvi... Povej, da pozdravljam vse domače...«

Teško je zahrôpel, in njegovo telo se je nenadoma streslo v močnem sunku.

»Otročički moji ljubi... ženka draga!...«
Še dvakrat se je streslo njegovo telo v bolečinah... Poldne je bilo; za hip je posvetilo mrko jesensko solnce skozi težke, sive plasti oblakov in se zaspano ozrló na bojišče, na kupe mrtvih in ranjenih. Tistokrat je Jakob izdihnil; zatisnil sem mu oči in se nezavesten zgrudil kraj njega...«

Frtajčkov Janez je umolknil. Ozrl sem se nanj in sem videl, da se je utrnila v njegovem očesu solza. Tudi mi drugi kopači smo postali tihi in redkobesedni...

Zunaj je bilo že temno. Dvignili smo se in se odpravili iz zidanice po gričku

Pogled na Lovčen iz kotorskega zaliva, ki tvori najlepšo luko.

Z Lovčena: Francoski topovi, ki so jih pustili Črnogorci v plen naši vojski.

navzdol proti dolini, k večerji na Tomažkov dom. Nebo je bilo samo do polovice zastrto z oblaki; tam kjer se je širila vedra modrina, so migljale svetle zvezde.

Na bližnjem holmu se je naenkrat razleglo veselo fantovsko ukanje; nekdo izmed naših kopačev mu je odugal: ne vem, kdo, ali Frtajčkov Janez ni bil...

Angela pl. Glaser-Lindner:

Balkanske žene.

(Dalje)

Z boječim pogledom v kuhinjo skoči žena pokoncu — predolgo se je pomudila pri jedi — in se prekriža: »Hvala Bogu, gospodar še kadi pipo!«

Mudi se ji, ker danes je tržni dan v Baru; gospodar ji je ukazal, naj gre tja doli prodat kar je pridelala, ker on potrebuje denarja. Koruznega kruha, ovčjega sira in kosec slanine si zaveže v robec za popotnico. Potem si priveže jančka in kozlička pod eno

Virpazar ob Skaderskem jezeru.

Z Lovčena: Težak razbit laški možnar, ki so ga Črnogorci pustili v plen naši vojski.

ter dve kuri pod druge roko. Optiv nese doma stkano platno in pestro pobarvano volno iz ovčjih kožuhov. Hitro poišče še ročno vretence, zakaj ona prede tudi spotoma v mesto. Tudi hčerka si vzame vreteno; mati ji izroči steklenico mleka za bratca ter ji zabiči, naj pazi nanj in varuje čredo, da se ne izgubi nobena žival v skalah. Potem prede mirno in čaka, dokler se ne odpravi tudi gospodar.

Končno je dopušil svojo pipo. »Žena, kje so puške?« — »Tukaj.« — »Še nože in pištole, žena!« — »Tukaj, gospodar.«

»Vidva, Nikita in Milo, gresta v gore, sina moja, ter se vadita streljati. Dovolj je orlov in jastrebov. Kdo ve, kako dolgo bo še trajalo, in streljati bosta morala na sovražnike! Toda, pozor! Ne hodita preko Vadice skale: ondi se začenja svet Armitov — saj vesta da smo si v krvavem sovraštvu, že sto in sto let, odkar je črni Milan odvedel lepo Milico, cvetko svojega rodu! Božja Devica naj vaju varuje, da vaju ne napadejo brez mene! Zato pazita dobro, ker sicer bosta izgubljena, in jastrebi vama razkljujejo telesi. — Vidva, Vlado in Ivo, ostanita tu ter varujta hišo in dom, puško pripravljeno

in s samokresi za pasom! Priporočam vaju vsemogočni Devici. Zbogom!«

Tudi sam si je medtem zataknil za pas nože in samokrese, oblekel suknjič iz ovčje kože ter vrgel puško na zatljnik. Nato odide ponosnih, prožnih korakov v svojih opankah. Deset korakov za njim sopiha žena pod težkim bremenom in gredoč prede. Kolikokrat se izpodtakne njena noga ob gramozu — on se za to ne zmeni, in po večurnem utrudljivem korakanju leži končno pred njima Bar s svojimi bleščeče belimi, levantinskim poslopjem sličnimi hišami in zidovi, z ravnimi strehami in vitkimi minareti, samotnimi, visokodebelnimi palmami in lavorjevimi grmičevji, obsevanimi od solčnega žara, ter z nedogledno, temno modro morsko gladino v ozadju.

Tu ju doide pobratim, ki je zvezan z njima neločljivo za vse življenje z vezjo, ki je svetejša od sorodstva in ki zahteva in najde zvestobo v bedi in smrti.

Prav tako je močan in visok kakor gospodar Miloš, isti smeli orlovski nos, ostro sokolsko oko, svetlih, na vrat padajočih las in krasnih zob, ki so sposobne zdobiti tudi

kakor kamen trdi ovčji sir! Stisneta in potreseta si svobodni desnici.

»Kako si, brate? — Kako tvoji sinovi — tvoja kočja — tvoja čreda? — Kaj čuješ o pobratimih?«

Žena stoji primerno daleč v stran in čaka. Zanj ne pobara nihče!

Na sejmu in v lukii Barski vlada pestro življenje in gibanje. Črnogorci in Srbi, Turki in Albanci — mešanica slikovitih, krasno pisanih noš — možje na političnem zborovanju, pri kockah in pijači, prijatelji in sovražniki v pestri gnječi po cestah in na trgu; strupeno sovražni pogledi se križajo, roke posegajo po jataganih ali handžarjih in pod plašči se krčijo pesti.

Na sejmu pa so ženske, ki mešetarijo in se prerekajo za vsaki dinar, kajti če ne

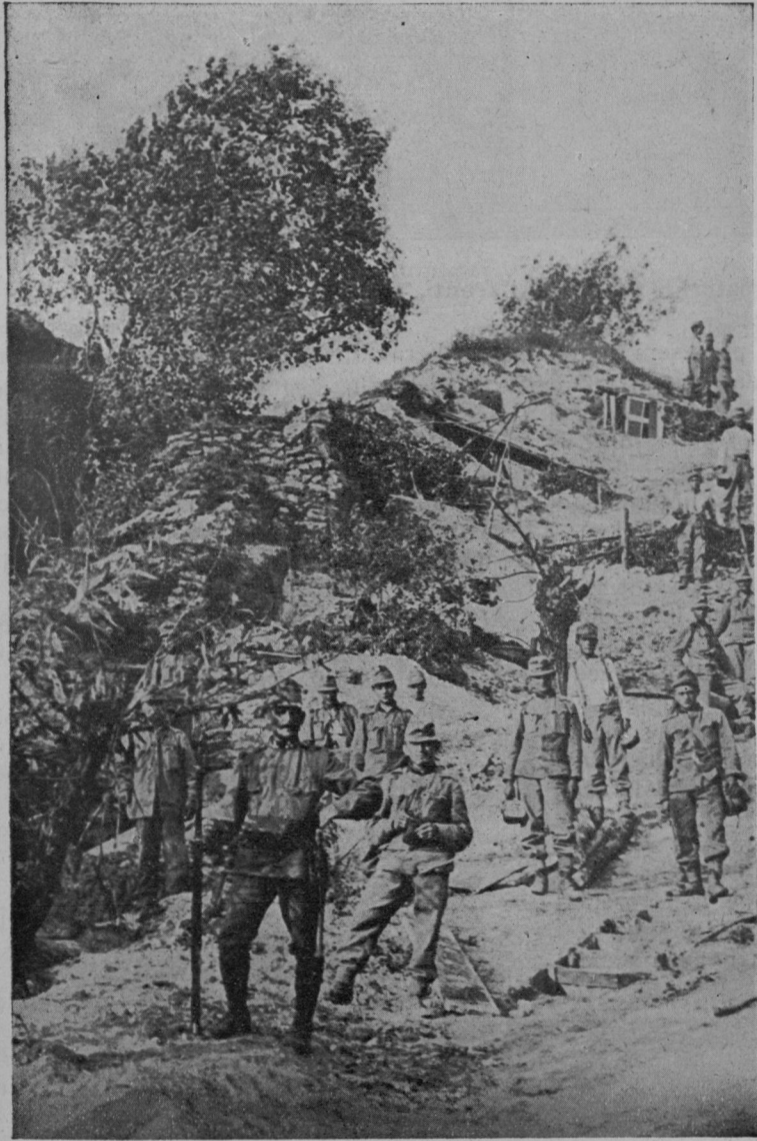
dvorišče, kjer žubori vodnjak z vodometom, in zakaj je možno pogledati na ulico le skozi nepopisno gosto zamrežena in z umetno izrezljano rešetko zaprta okna!

In vendar — ali ne stoji tamle ob vogalu tihe hiše mlad Turek v izbrani obleki že dolgo časa? Plemenit je njegov obraz, lepi in elastični so njegovi udje, mirno, ponosno in resnobno je njegovo vedenje.

A glej — skozi ozko rešetko se prikaže zmečkan listek in zleti Turku pred noge. Hitro se skloni, pobere papirček, se ozre z vročim pogledom po neprozorni mreži na na oknu ter se pomeša med množico. Ko misli, da ga ne opazuje nihče, razvije zaljubljen pisemce — ker tako je brez dvoma — ga pritisne na ustnice in čita:

»O Lejla Te pozdravlja, Ti rosa njenega

ves obraz do žarečih oči. A prav tako se zastira tudi odlična Turkinja, če noče, da bi jo kdo poznal; kadar pa hoče, da jo vsaj slutijo, izbere mehke, bele, goste pajčolane iz gaza, ki izdajajo njene dražestne oblike in razplamené do strastne radovednosti onega, komur žele svojo lepoto vsaj površno pokazati. Tako se vede odlična Turkinja več tednov, dokler ne prileti zmečkan toli zaželjen papirček skozi molčeče omrežje... Ljubezni je na vsem svetu ista, in ženska najde pot do svojega vzora tudi izpod najgostejših pajčolanov in rešetk ter skozi najstrožo stražo evnuhov! Parižanka, Dunajčanka in Turkinja v črnogorskem Baru vara na isti način svojega moža, kadar pozablja na svojo vest in svojo čast ter se vdaja le strasti svoje vroče krvi!

Naši vojaki na Krasu, nedaleč Soče.

Črnogorski stotnik v zimski uniformi.

prinese domov dovolj, bi jo mogel gospodar preteptati.

Tudi Turkinje pristopcljajo v svojih rmenih špičastih črvljicah iz usnja ali svile, v svojih rožastih in rmenih nabranih hlačah, sezajočih do gležnjev ter širokih, večinoma baržunastih ogrtačih. Vse nosijo malo postrani okrogle majhne čepice, pošite z biserčki, nakiti in cekinčki, preko čepice jašmak, dvojnati pajčolan, ta najbolj rafinirani del obleke, kar jih je iznašla ženska koketerija in ki jim služi za igro ljubezni in skrivanja na tisočero načinov in izprememb.

Koketerijo ima Turkinja že v svoji krvi. Njej je jašmak isto, kar je Španki šal ali pahljača, morda le kasnejši varijaciji jašmaka, ki ga je nosila še lepá, žarkooka Maurinja. O, dražestna, kakor redkokatera ženska, je Turkinja, in paša ve, zakaj stražijo debeli, črni evnuhi pred vrati noč in dan ter jo spremljajo pri vsakem koraku! On ve, zakaj ima njegova hiša vsa okna obrnjena le na

življenja, ki umira brez Tvojega pogleda kakor cvetka brez dežja. Pridi danes, kadar kliče muezin z minareta enajsto uro, na vrt sedmero vrelcev. Tam vidiš rožo, ki ji že odpadajo lističi brez Jussuffove roke!»

»O Lejla, Lejla, zarja moje duše!« šepeta Jussuff predse in skriva dokaz ljubezni za svoj spas. Turške žene iz ljudstva hite mimo njega. Mudi se jim na trg, kupiti riža in sadja za skromen obed, ki ga hočejo pripraviti možu in otrokom. Zakaj v revnejših turških krogih je mnogoženstvo neznano, in harema in tudi selamlika ne poznajo, — ubožni Turek je zadovoljen, če mu žena in otroci ne trpe prevelike lakote. V revnih lesenih barakah stanujejo in kadar stradajo že prehudo, si nategnejo pasove še ožje ter se udano tolažijo med sabo z besedami korana: »Alahova volja!«

Čisto zakopane v nerodne plašče so te ženske iz ljudstva in kapuce jim zakrivajo glavo skoraj docela. Bele tenčice pokrivajo

A tu zakliče muzein z minareta enajsto uro, in Jussuff stoji ob zamreženih durih vrta, kjer šumlja sedmero vrelcev.

V cvetocih mimozah prepevajo tice, v eksotičnih grmovjih šumi in šelesti, rože in lovoričke cveto vpojno. Tedaj se približa Lejla — tiho — kakor plavaje — zastrta z najnežnejšimi, najtanjšimi in prozornimi tenčicami vsa dražestna in ljubezniva, kajti preko finega, belega pajčolana se ji blešče in žare rjave, mandeljnaste žametaste oči, izpod pajčolana na glavi ji padajo črne kite las, in ročica, ki ji gleda iz plaščevih gub, je majhna in bela, drobčkana in krhka kakor igračka. Ročica sega po zaponki, ki drži nerodni baršunasti plašč skupaj ter ga mimogrede odgrne naširoko — le za trenotek, toda Jussuff je že videl cvetočo postavo, zavito v mehko svilo, ki več odkriva kot zakriva, in gredoč izpusti ročica, ki ima nohte pobarvane, opojno dehtečo, temnordečo rožo.

(Dalje prihodnjic.)

Špijonova usoda.

Roman.

(Nadaljevanje)

Nadporočnik grof Reinen ga je peljal v Morpiero. Ker je bil pa aretiranec slab, se je transport zakasnil. Vlak, ki odhaja iz kraja ob šesti uri 40 minut, so zamudili. Giardinija so spravili na varno. Grof Reinen je inspirciral zapor še pozno zvečer.

Ko so pa odprli zjutraj vrata, ni bilo jetnika nikjer. Prepilil je na oknu železo in izginil.

Na vse strani so brzojavno izpraševali, toda brez uspeha. Ker je laška meja le eno uro oddaljena, se je ogleduhu gotovo posrečila uiti. Pravijo, da so uvedli preiskavo proti grofu Reinenu.

Ista številka je imela pod zaglavjem »Osebnosti« to-le neznatno vest:

Senator Giuseppe di Castellmari in njegova hči baronica Meta Sternberg in Maria di Castellmari so došli v Benetke.

Nekaj dni kasneje je prinesel list zadnjo vest, ki se je tikala tega dogodka, namreč tiralico za beguncem, ki je bil opisan tako:

Bartolomeo Giardini, mehanik, 27 let star, pod nosom črne brke, zdravi zobje (na desni zgoraj manjka kočnjak), nos primeren, usta majhna. Posebna znamenja: 14 centimetrov dolga brazgotina. Razteza se na čelu od nosu povprečno proti desnemu sencu.

Doktor Zolna je bral poročila polglasno.

Ko je zaprašeni zvezek zaprl, je pokimal drju Martiniču in dejal:

— Zdi se, da imava srečo. Če me vse ne moti, sta Adolf Strebinger in Bartolomeo Giardini ena in ista oseba.

* * *

Policijski svetnik Koren ni nikakor podcenjeval vesti, ki sta mu jih prinesla najprej Fon in dve uri pozneje doktor Zolna. Misteriozni dogodki so se čudovito med seboj vezali in ujemali. Razni razlogi so ga vendar silili, da je postopal posebno previdno. V prvi vrsti je pazil, da ne povzroči kakršnihkoli diplomatskih zapletljajev, v drugi vrsti pa je moral biti radi imen, zamotanih v afero, zelo previden.

Stvar je bila kočljiva. Policijskemu svetniku so namignili, naj dela na vso moč diskretno. V zadevo so se vtaknile osebnosti, katerih ni poznal. To je otežkočilo poizve-

Častnika, poveljnika naše baterije na tirolski fronti, opazujeta učinek svojega topa.

dovanje in vezalo roke, ali pri vsem tem kriminalista tem bolj izpodbadalo, da bi razvozal voz.

Policijski svetnik je ukazal najprej prekrbeti tiralico za Bartolomeom Giardinijem.

Opis se je popolnoma prilegal umorjencu na Dorotejini cesti. Manjkal je res tudi kočnjak in brazgotina je bila prav opisana.

Policijski svetnik je našel v vsem samo potrdilo k svojim slutnjam. Če sta bila Giardini in Strebinger ista oseba, potem se je vse drugo ujemalo. Tudi odhod baronice Sternberg, ki je imela rumen avto, potem morda ni bil samo slučaj. In če je vse tako, je treba posebno uvaževati poročilo barona Fona, kajti on je pokazal smer, po kateri je uravnati nadaljnje korake.

Pred vsem je šlo za zanesljivo agnosciranje.

Pri tem so prišle v poštev te-le osebnosti: Senator di Castellmari in njegovi hčeri, grof Reinen, stotnik generalnega štaba

Fran Fernkorn in gostilničar Schneder.

Senator in njegovi hčeri so se mudili, kakor je povedal Fon v Benetkah. Grofa Reinena in stotnika Fernkorna ni hotel policijski svetnik pritegniti zadevi, dokler bi ne bila potreba zato nujna. Preostajal je torej le gostilničar Schneder, katerega izjave pa so morale biti tudi sicer zelo važne, ker je Giardini pri njem dalje časa stanoval.

Policijski svetnik je nekaj časa premišljal. Nato je odprl vrata v sosednjo sobo in poklical mladega uradnika.

— Povejte mi, gospod doktor, kako se piše gostilničar, o katerem ste mi nedavno tega pripovedovali? Veste, tisti, kjer se po italijanski šegi kuha.

— Anton Schneder, gospod policijski svetnik.

— Ali je Lah?

Ne, Nemec. Živel pa je dolgo v Italiji in na južnem tirolskem. Marccone se pravi kraju, kjer je imel lastno krčmo.

— Prosim, telefonirajte mu, naj pride takoj sem.

Po preteku pičle polure je prišel krčmar. Bil je nekoliko razburjen, ker ga je policija tako nenadno zvala.

Policijski svetnik ga je vprašal:

— Gospod Schneder, kaj ne, vi ste krčmarili svoj čas v kraju, ki se mu pravi Marccone?

Krčmar je prikimal.

— Ali se morete spomniti na tujca, ki se je pisal Bartolomeo Giardini?

— O, tega moža se prav dobro spominjam.

— Zakaj pa ravno tega?

— Tisti škandal je bil njegov, je menil gostilničar, in tudi sicer — bil je posebnej? Ni bil sicer neprijazen, govoril pa ni z nikomur. Pri obedu in večerji je sedel v zadnjem kotu gostilne. Po dnevu je hodil daleč na izprehod. Ponoči je gorela v njegovi sobi luč pogosto do polnoči ali ene. Tako dolgo je skoro vsak dan risal in pisal.

— Kakšen pa je bil njegov poklic?

— Bil je mehanik. Zraven je pa fotografiral. Tudi mene, moje otroke in mojo hišo. Slike je rabil za razgledke.

— Ali ga je kdo obiskoval?

— Ne, tega se pa ne spominjam. Ali vendar! Enkrat je prišla neka gospa. Gosposka dama iz vile Margherita. Če še prav

Z naše jugozahodnje fronte; Kornij poveljnik general Roth s svojim štabom na Tirolskem, kjer ima najvišje poveljništvo general Dankl.

vem, je bila hči Laha, ki je tam stanoval. Pisala se je pa nemško.

— Ali se ji ni reklo Sternberg, baronica Sternberg? je vprašal policijski svetnik.

— Da, da, ravnotako se je pisala!

Koren se je spogledal s komisarjem.

— Torej baronica Sternberg je bila pri Giardiniju. Ali niste pri obisku ničesar posebnega opazil?

— Posebnega ne. Med seboj sta bila jako lubezniva. Poljubila sta se in si rekla »ti«. Pa tega nisem videl jaz in tudi slišal nisem. Moja žena pa — saj veste, kako so ženske radovedne — ona je prisluševala in gledala skozi luknjo v ključalnici.

— Kaj — pa je videla vaša gospa?

— No, drug drugemu sta padla okoli vratu in se poljubovala. Kaj sta pa med seboj govorila, tega moja žena ni razumela.

— Povejte, ali se niste nič čudili, ko ste to izvedeli?

— I, mislil sem si, da imata pač kaj skupaj.

— Baronica in delavec?

— To se je že večkrat zgodilo. In zraven: saj on ni bil navaden delavec. Bil je jako naobražen in se je prav dobro vedel.

— Kolikokrat pa je prišla baronica?

— Samo enkrat. Pozneje ni bilo več treba, ker je zahajal on vsak dan v vilo. »Upravnavat električno napeljavo« — kakor je rekel. Če je bilo res, ne vem, se je smehljaj navihano krčmar. Prav trdno ravno ne verjamem.

— Zakaj pa ne?

— Vidite, gospod policijski svetnik, to je bilo pa tako. Enkrat zjutraj sem nesel v vilo več steklenic vina. Nazaj grede sem hotel oditi skozi zadnja vrata, ker mi je bilo tam bliže. Ko grem okoli hiše, pa vidim starega Laha, obe njegovi hčerki in Giardinija. Sedeli so vsi složno za mizo in južinali. No, sem si mislil, če starši nič ne nasprotujejo, po tem je meni že lahko prav. Zakaj pa bi ne dobil enkrat revež lepe in bogate gospe!

— Koliko časa pa je stanoval Giardinij pri vas?

— Tri do štiri tedne.

— Pozneje ga pa niste več videli, kaj?

— Potem so ga prijeli in je ležal v vili bolan.

Maloruska kmeta iz vzhodne Galicije — prvič fotografirana.

— Da, enkrat še v Trstu. Prisegel bi, da je bil on. Bil je jako gospodsko oblečen in me ni hotel spoznati. Klobuk je potegnil na oči, pa je šel naglo mimo mene. Pozdravil sem ga in nemško ogovoril. Odgovoril pa mi je laško, da me ne pozna, da ne razume in ne ve, česa od njega želim. Mogoče je, da sem se res zmotil.

— Torej ga vi ne bi spoznali, če bi ga zdaj videli?

— Brez klobuka prav gotovo.

— Zakaj ravno brez klobuka?

— Na čelu ima brazgotino. Po tej bi ga spoznal.

Policijski svetnik je segel med akte in pokazal fotografijo.

— Ali je ta-le pravi?

— Da, pravi je! je pritrdil oštir.

— Gospod Schneder, ta odgovor je za nas posebno važen. Oglejte si še enkrat dobro fotografijo! Ali je to res Giardinij?

Krčmar je stopil k oknu in sliko pozorno ogledoval.

— Prav gotovo je on! Po brazgotini bi ga spoznal tudi med tisoč ljudmi.

— Lepo, hvala! Samo še nekaj bi vas rad vprašal. Ali bi mi mogli opisati žensko, ki je Giardinija obiskala in objemala?

— Mogel! Prelepa je bila, da bi jo človek pozabil. Visoka in vitka, velikih črnih oči, elegantno oblečena, sploh lepa ženska.

— Kakšne je imela pa lase?

— Rdečeplave!

— Hvala vam lepa. Lahko greste.

Oštir je zaprl vrata in po pisarni je zavladal molk.

Policijski svetnik je naglo vstal in pričel hoditi po sobi. To je bila njegova navada vselej, kadar je kaj važnega premišljal. Policijski uradniki ga niso hoteli motiti.

Nenadoma je obstal tik mize in rekel:

— Sum barona Fona se ne da kar tako zavrniti. Smrt na Dorotejini cesti je vendar mogoče krvavi konec ljubezenske drame. Zdaj ni več mogoče, da bi ne zaslišali gospoda Castellmara in njegovih hčerk. Giardinij je ž njimi toliko občeval, da že morajo kaj o njem vedeti. Baron Fon, prosim, peljite se v spremstvu gospoda Martiniča in dveh policijskih agentov še danes večer v Benetke. Ali imate tam kaj znancev?

Naš tamošnji konzul je moj sorodnik.

— Tem bolje. Vas, gospod Martinič, prosim, da delate na vso moč previdno in da ne zbudite najmanjše pozornosti. Če zasledite kaj važnega, me takoj brzoglavno obvestite! Kolikor dolgo bo mogoče, se ne poslužujte laških oblasti. Le v skrajnem slučaju ukažete lahko koga aretirati.

Sedmo poglavje.

Na Piazzetti je igrala godba. Razume se, da arije laških oper, ki so ljudstvu še vedno najbolj pri srcu. Vmes so zapele tudi lahko-tono ubrane narodne pesmi, kakor ona o lepi sartoreli, o blaženi Beneciji ali katera izmed lepih pesmi Tostijevih.

Okoli godcev je stal špalir v petih vrstah. Prvi udar bobna je privabil iz ozkih ulic meščane in meščanke. Zdaj so stali okrog godcev in poslušali brezplačni koncert.

Med odmori so se čuli visoki in čisti glasovi preprostih beneških deklet, ki so klopotala v šolnih z lesenimi podplati in nosile na malih nogah živo rdeče nogavice. Re je so po večini majhnih postav, nežnih in napudranih obrazkov z visokami frizurami in nosile so se ponosno, dasi so bile revno oblečene. Še posebno pa je tujcem ugajala njihova mehka govorica.

V dolgih redovih se je sprehajala po Markovem trgu mestna gospoda. Male mizice pred dvema kavarnama so bile zasedene. Dovolj je bilo tudi novoporočencev, ki se jih v tem kraju nikoli ne zmanjka. Ob vsakem požirku kave so se zaljubljeno spogledovali in si stiskali pod mizo roke.

Domačini in tujci so ogledovali vrvenje in se veselili lepega januarskega dne.

Na svojem kraju so promenirali domači mladi gospodje in mimo njih domače gospodične, ki so se ob vsakem srečanju smejale njihovim dovtipom.

Najboljša gospoda je imela tudi svojo promenado in sicer na levi strani Markovega trga, kamor so se postavili enkrat na teden tudi godci.

Tukaj je šetala res pristna gospoda. Vitke gospe v dragocenih pariških oblekah, z rahlo spetimi lasmi, z rezervnimi, ponosnohladnimi obrazi, ki so last laških aristokratov. Samo črne oči so bliskale skozi pajčolane. Njihovi spremljevalci, možje in mladeniči, so se ponašali s tako eleganco, kakor jo vidimo le v svetovnih mestih.

(Dalje prihodnjič.)

Poveljnik 12. armad. zbor, podmaršal Henzinger pregleduje svoje čete.

Zdravstvo pri vojski.

V sedanji vojni se posebno skrbi za telesno snaznost vojaka. Slišalo se je večkrat, da bo vojni naredila konec kuga, kolera in bogve kaka bolezen še. Če bi ne bilo sanitarnih naprav, bi bilo to pač verjetno gotovo, zlasti v poletnih mesecih, ko so mrtveci nezno smrdeli in jih ni bilo vsled ognja mogoče pokopavati. Škropili smo jih z apnom in ravno tako naša stranišča (na kaki njivi izkopana jama, takozvana »latrina«). V balkanski vojni je neki avstrijski profesor pojav kolere na mah ustavil. V japonsko-ruski vojni se je pa našlo, da so ranjenci veliko prej ozdraveli, če so se kopali in se prale rane, radi tega se v današnji vojni skrbi za umivanje in pranje. Dokazano je, da Nem-

prične svoje delo s tem, da, ker vozi s seboj dovolj sladkorja, čaja in drugih pijač, med drugim tudi vino, in žganje — postreza bolnikom in ranjencem na potu in jih pokrepi na ta ali oni način. Tudi »postaj« ali »vlakov« je nad 20, vsi pod nadzorstvom člana »Rdečega križa«, grofa Traun-Abensberg. Neverjetno, a vendar res, da je v teku italijanske vojne ena sama taka postaja nad 40.000 mož postregla in okrepčala. Kakor omenjeno, priklopi taka postaja štirih voz svojo pomoč vsakemu vlaklu.

Če se peljemo dalje, srečamo na progi morda kopalni vlak. Spredaj parni stroj (lokomotiva) osebnega vlaka, ki daje gorkoto in paro, v sredi vlaka je pa stroj tovrnega vlaka, ki daje za porabo potrebno vodo. Tak vlak šteje navadno po 10 voz in še več.

da se je dalo tej ali oni četi, ki je bila ravno na vrsti za kopanje, povelje si dati postrči do golega lase. Ko se je četa, kateri je bil tak vlak naročen, osnažila, jo odkuri drugam, kjer je potreben.

Kje pa je dobil kopalni vlak toliko sveže opranega perila, bode marsikdo vprašal. Čisto naravno. Vojaki, ki so bili določeni za kopanje, so odložili svoje umazane stvari, katere popelje ta kopalni vlak v nalašč zato postavljene »poljske perilnice na paro«, katere so postavljene ob celi bojni črti. Veliki železni kotel za lug, pralni boben, centrifuga za ožemanje, parni stroj in nekaj sušilnic — to je vsa naprava; poleg tega nekaj za to določenih vojakov-peric, ki so v stanu na dan po več tisoč kosov perila oprati. Seveda to perilo ni likano, pač pa higijenično očiščeno.

V albanskih hribih: Naši vojaki v zakopih pri ofenzivi proti laškim četam v Albaniji.

Naše topništvo na koroški fronti.

čija in Avstrija izdasta ogromne vsote v ta namen, ozdravita in izlečita nad 80 odstotkov ranjenih in obolelih, in že to je za naše sovražnike hudo orožje in se ne morejo načuditi, odkod vendar jemljemo ljudi. Preje so bile nalezljive bolezni največji zadržek taktičnih načrtov, sedaj take bolezni niso nikak zadržek. Higijena zasleduje moža celo v strelni jarek.

Uš, ta »krotka« živalica, ima dandanes le kratko nit življenja. Kjer se pojavi, so ji že za petami. Ta živalica je hud sovražnik vsake vojske, ker je najzanesljivejši prenašalec in zbiralec kužnih bolezni.

Prvo, kar moremo ogledati, je »mobilna pomožna postaja« ali bolje rečeno, »pomožni vlak«. Poveljnik ima štiri vozove in nekaj sanitetnih mož ter se vozijo ob fronti po železniških progah sem in tje. Kjer dobi vlak z bolniki in ranjenci, že priklopi istemu svojo »pomožno postajo« in med vožnjo

Po dva do tri tisoč mož se lahko okoplje v enem dnevu v takem vlaklu, obenem so tudi osnaženi uši, ker so ti kopalni vlaki zvezani tudi z desinfekcijo. Taki vlak pride in ostane poljubno kje na odprtem polju na progi, kjer je ravno vojaštvo. Takoj prične svoje delo. Vojaštvo sleče svojo zgornjo obleko, jo zveže skup in odda v voz za desinficiranje, med tem pa gre v kopalne vozove; v prvem oddelku se sleče spodnje oblačilo in gre v »Adamovi obleki« v drugi oddelak, pa se opere z gorko vodo. Ko to konča, gre v tretji oddelek za osušitev in nato v četrti oddelek, kjer dobi popolnoma sveže oprano perilo, nato pa prejme že vrhno obleko, ki se je med tem časom, ko se je kopal in umival, že očistila bacilov in pa uši. Vojak je torej čisto preporojen in osnažen. V teh vozovih je prav prijetno, zlasti če brije zunaj kraška burja. Ti kopalni vlaki imajo seboj tudi brivce. Namerilo se je že,

Vse te naprave so med seboj tako tesno sorodne, da si strežejo iz roke v roko in ena brez druge ne more obstati, oziroma delovati.

Nekaj povsem drugega za zdravje vsakega vojaka so takozvane »marodne sobe«, katere služijo v ta namen, da se čete, ki so došle iz ognja, oziroma iz bojev, nekaj kilometrov za bojno črto odpočijejo za nove napore. Neposredno za bojno črto takih barak-mest seveda ni, temveč le skrivališča, vsekana v skalo, cele kamenite, a vlažne dvorane, ali pa postavljena iz kamenja in prsti, v katere se mora zlesti po kolenih in se v notrajščini ne more stati, temveč le sedeti ali pa čepeti, redkokdaj ležati.

Ko torej mož zboli, se javi zjutraj bolnega, nato gre k viziti. Če je taka bolezen, ki traja več tednov ali mesecev, se ga pošlje z listkom k pristojni divizijski zdravstveni komisiji, ki ga še enkrat preišče in ga ali

obdrži v lastni baraki, ali pa pošlje zopet z listkom naprej na takozvano »tiralno postajo« (Abschubstation). Če je pa oboleli mož spoznan, da se bo v nekaj dneh pozdravil, se ga vzame, oziroma pridrži v marodni sobi, ki je pod nadzorstvom zdravnika. Tu se mu da bolje ležišče na leseni volni, ima toplo sobo in počitek, katerega je današnji vojak najbolj potreben. Tudi gorkota vpliva tako dobro nanj, da pač kmalu okreva.

Oni pa, ki so prišli do ene tiralnih postaj, ostanejo tam nekaj dni, da se jih nabere večje število (včasih do 500 mož, bolnih in ranjenih), potem pa jih odpošljejo v notranjost dežele. Take postaje so navadno poleg železniških postaj v velikih, trdno in za gorkoto postavljenih barakah, v katerih ima službo več zdravnikov. Postrežbo oskrbujejo sanitejci. Ko se jih je nabralo zadostno število, pride vlak, in z nakladanjem se prične, v vozove, v katerih je na sredi zakurjena peč. En pisk in hlapon nas odnese in nikdo razen vlak spremlja — čega zdravnika ne ve, kam. Za postrežbo v vlakih so določeni sanitejci, ki spremljajo vlake na vse strani monarhije. — Ranjenci pa, katere se naloži, dobe na prsi viden plakat z raznimi napisi, n. pr. »nemiren«, »pozor na zopetno krvavljenje«, ali »umetna prehrana« (Kochsalzeinspritzung), »se ne sme prekladati« ali pa pri streljih v trebuh: se ne sme dajati krepčila«. Pozabiti se ne sme izreči pohvalno tudi o usmiljenkah (navadno dekleta in žene bližnjih kraških vasi, ki nosijo belo oblačilo kot veliko čast). Tudi žensko moramo ceniti, pokazala se je v tej svetovni vojni kot srčno in dobro soboriteljico ob moževi strani proti nebrojnim sovražnikom.

Vlak z bolniki in ranjenci vozi seboj tudi lastno kuhinjo in med potjo kuha in deli gorko juho, meso itd. Ko dospe na določeno postajo navadno kakega glavnega mesta, je dovolj ambulančnih voz, oziroma voz cestne železnice na razpolago, da se popelje vojake v določene rezervne bolnišnice. Prišedši tja, ga slečejo, omijejo in oblečejo v sveže perilo, medtem mu odvezamejo suknjo in drugo površno obleko ter umazano perilo, kar se desinficira in opere, zatem ga spravijo v bolniško sobo.

Gotovo pa vsakemu bralcu ne bode znano, da v vojni vojaki tudi na duhu zbole, in to morda vsled hudega sovražnikovega

Vojaški most čez reko Moravo v Srbiji, ki so ga napravile naše čete.

ognja ali pa vsled vednih misli na dom; — kratkoma omrači se jim um. S takimi je pač križ, pa kaj, z močnim spremstvom so brez orožja varni in jih istotako pošljejo v opazovalnice in norišnice. Groza vojne je omračila um tudi civilnemu ljudstvu. Pri izpraznitvi Gorice se je videlo več takih revežev (tudi žensk) iz boljnih krogov, ki so morali zapustiti nenadoma svoje imetje. Vojaška oblast jih je istotako poslala v zdravljenje.

V vojni je človek vsak dan med življenjem in smrtjo.

Naš 30·5 cm možnar.

Eno največjih tehničnih presenečenj je bil našim sovražnikom 30·5 cm možnar. Poveljevanje in občudovanje orjakovega učinka doni zopet po vseh turških časnikih, odkar sta dve od teh težkih možnarskih baterij prisilile, da so se predčasno izpraznile angleške postojanke na polotoku Galipoli. Silno bojno orodje je zvišalo naš ugled tudi na Jutrovem in utrdilo prijateljstvo med našo in turško državo. Celotna Angleška se je izpreobrnila k drugačnemu naziranju o nas, zakaj prej je prezirala našo vojaško moč.

Na vseh bojiščih se radujejo naše čete, kadar priropotajo avstro-ogrške motorne ba-

terije. Vsakdo ve, ako se prikažejo naši težki možnarji, je zmaga prav blizu. Komaj verjetno je, kak duševni učinek in kako navdušenje vzbudi ogenj iz teh možnarjev pri naših krdelih, dočim že prvi strel razširi strah in grozo v sovražnih vrstah.

30·5 cm možnar! Na tem topu je vse, od cevi do najmanjšega kosa opreme, municija in vozovi avstro-ogrski izdelek.

Po naročilu vojne uprave je sestavila možnar delniška družba Skoda v Plznu. Po večletnih poizkusih in ob podpori vojaškega tehničnega odbora ga je pripravila na oni višek dovršenosti, ki se je toliko izkazala v sedanji vojni.

Možnar, ki je bil izprva namenjen, da bode moral premagovati in prodirati najmočnejše vojne zgradbe kakor gorske zatvore, oklopne utrdbe in podobne naprave, je danes najglavnejše orožje na bojnem polju.

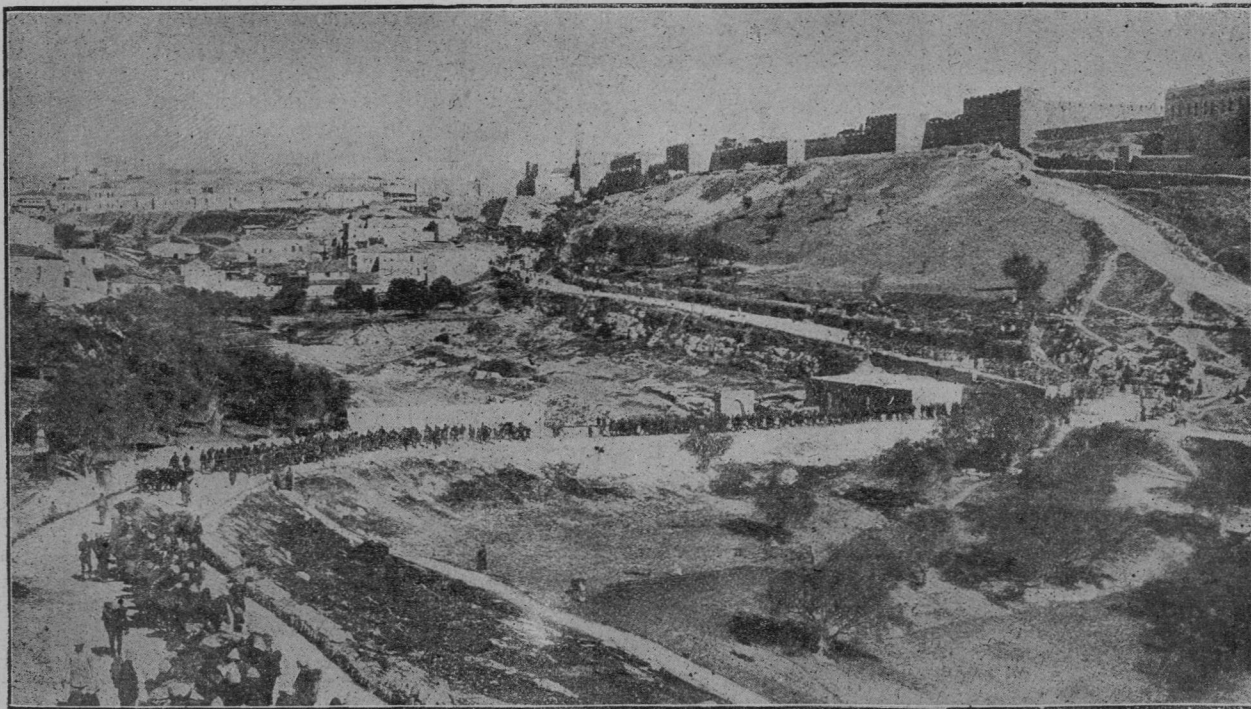
Naš dedni sovražnik, zloglasni tovariš v trozvezi, se je potrudil in zgradil takisto 30 cm top, ki ga je postavil proti nam. Toda ta se ne da primerjati našemu niti zdaleč.

Avstro-ogrška možnarska baterija ima vsaka več možnarjev s potrebnimi vozili. Pri prévažanju se top razloži v več delov. Snov je kar najboljša, da je zajamčena orožju dolga rabna doba.

Sestava delov razloženega topa se izvrši čudovito naglo. Posebni avtomobili, mojstrsko delo avtomobilske domače tehnike, prevažajo možnarje. Ti vozovi so prirejeni z gonilom na štiri kolesa. Povsem opremljeni voz z moštvo vred tehta do 15.000 kg.

Vsaka baterija ima seboj še voz z vrvnim navijalom. Voz je sicer enak kot možnarjevi vozovi, a namesto nakladišč ima navijalo za žično vrv in okoli 200 metrov močne žične vrvi, ki rabi na težavnih mestih v pomoč pri prehodih ali pa pri nameščanju možnarjev, kadar ostavijo cesto.

Baterija ima s seboj še več drugih voz, ki so z močnimi motorji opremljeni samovozilci s priklopnimi vozovi, takoimenovani 10-tonski tovarniki. Leti vozijo gradbeno snov za uzidanje baterije, opremo, municijo, živež in moštvo baterijino. Vsaka baterija ima s seboj tudi poveljniški voz, avto z osmimi sedeži s 42 konjskimi silami, ter majhen voz s 25 konjskimi silami. Ti vozovi so izdelani v Pragi.

Sveta dežela za časa vojne: S trdnjave mesta Jeruzalema maršira turška vojska proti Egiptu na boj zoper Angleže.

Vsaki bateriji je pridejlen tudi delovni voz s priklopnim vozom. Ta dva imata povsem opremljeno delavnico za vsa ona dela, ki bi se utegnila pojaviti potrebna pri možnarjih in pritklinah z vsem potrebnim orodjem. Razen tega imata stroj, s katerim se vzbuja električna gonilna in svetilna sila z rezervnim strojem vred.

Krogla je dosti višja kot možu do pasu ter tehta za šest odraslih mož. Daljava strela je tako velika, da sovražnik le redkokdaj najde baterijo. Le letalec jo more izslediti, a jo znajo topničarji prikriti z grmičevjem in drevjem.

K vodstvu ognja je prirejen telefon, zakaj cilja se pri topu zaradi velike daljave in različnih kritij ne vidi nikoli. Merijo vedno posredno, največkrat proti severu, katera smer se natančno zaznamuje že takrat, ko postavijo možnar na mesto.

Poveljnik baterije in opazovalni častniki se nahajajo na stališču, odkoder morejo dobro opazovati. Dostikrat so prav blizu sovražniku. Poveljnik je v telefonski zvezi z baterijo, z opazovalnimi častniki ter z višjim topničarskim poveljstvom.

Učinek izstrelav je proti vsem sovražnim napravam velikanski, moralni učinek naravnost pretresljiv. Jame so često 12 metrov široke in 3 metre globoke, zidovje in cementne zgradbe se razsujejo.

Zadete stavbe se porušijo povsem in celo moderne močno zidane utrdbe se ne upirajo dolgo.

Veliko vojaških činov, ki ostanejo zapisani v zgodovini, so izvršili naši možnarji, pri mnogih so sodelovali odlično. Trdnjave Lüttich, Maubeuge, Namur, Antwerpen, Lovicz, Gorlice, Przemysl, Lvov, Ivangorod, Novogeorgiewsk, Soška fronta in Belgrad, uspeh za uspehom. In vse te ter prodiranje zveznih armad v Galiciji, na Poljskem in Ruskem ter sedaj na Balkanu je največ pripisati pravilni porabi topništva in njim na čelu 30.5 možnarjev.

Svetovna vojna je prinesla našim sovražnikom neprijetnih presenečenj, zrakoplove, letala, podmorske čolne, 42 cm možnarje in »avstro-ogrske motorske baterije«. Te so jamstvo končne zmage naše nad številnimi sovražniki, zmage, ki bodo poplačale velike žrtve, ki jih darujejo narodi v državi.

Pri pogrebu na bojnem polju

Na goriški fronti.

(Vtiski umetnika).

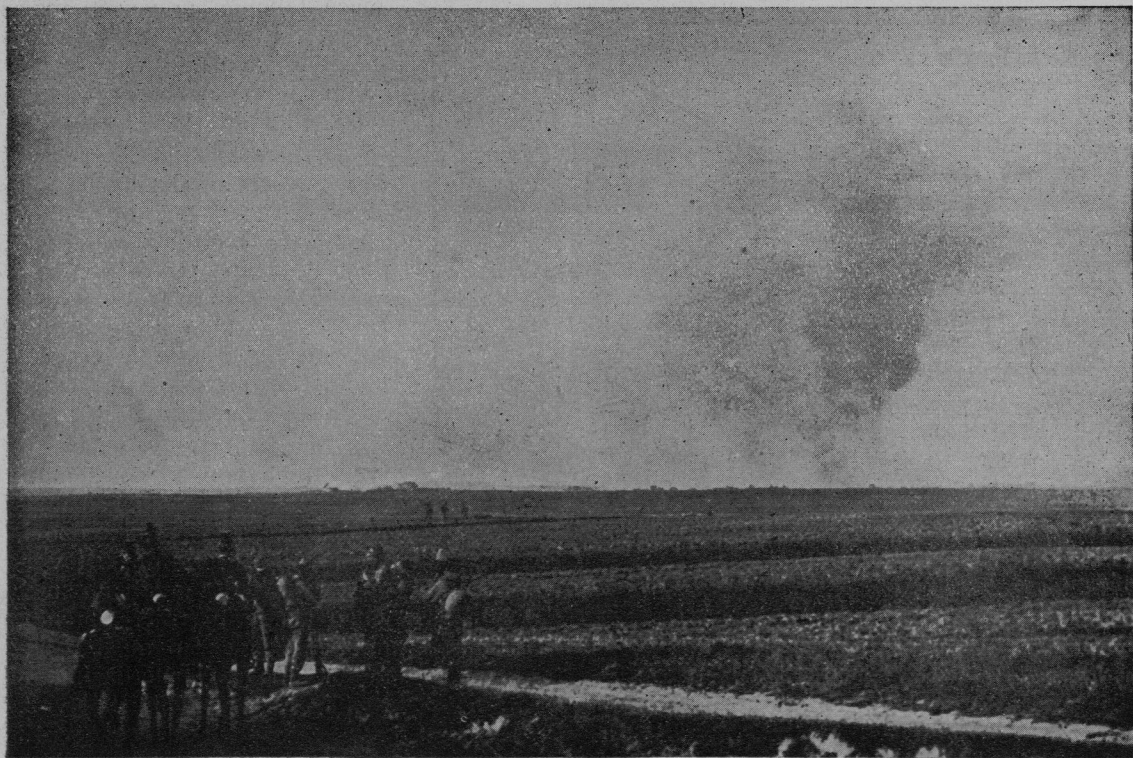
Hrvatski kipar profesor Frangeš-Mihanović se je mudil drugič v študijske svrhe na južno-zapadni fronti. Svoje vtiske je opisal nekemu sotrudniku »Agramer Tagblatta«:

Velik del svojega bivanja na južno-zapadni fronti sem preživel v armadnem glavnem stanu pri infanterijskem generalu pl. Borojeviću, ostali del na raznih točkah fronte. Na zahtevo hrvatskih mest, ki so izvolila našega vojskovodjo generala pl. Borojevića za častnega meščana, sem izdelal njegov kip in relief z njegovim lastnoročnim podpisom. Jako zanimivo je bilo zame, da sem videl, kako posega vojaštvo tekom vojne zopet po najprimitivnejšem orožju že zdavnaj prošlih časov. Videl sem vojna sredstva, ki spominjajo na naše romantične junaške čase. Tako so zlasti Dalmatinci oboženi z velikimi noži v obliki handžarjev, katere znajo v bližinskem boju bolje sukati,

kakor pa bajonet na puški. Videl sem tudi strašno orožje iz prejšnjih časov: »buzdovan«. Na kratkem debelem ročaju je krogla z močnimi konicami. Pri napadu kakor pri spopadu je to orožje praktično in strašno vojno-sredstvo. Jako koristno je tudi, da sovražnik ne ve, odkod prihajajo uničujoči eksplozivni streli. Nikak dim in nikak svit ne izdasta mesta, s katerega je priletela krogla. Jako je vezal mojo pozornost transport težkih topov, tako pomorskih topov najtežjega kalibra katerih ni mogoče spraviti naprej na kolesih, marveč nalože jih na sani in okoli 200 vojakov vleče dolgo vrvo. Prizor me je živo spominjal na slike starega Egipta, ko so vlačili podaniki egipčanskih kraljev ogromne kamne za gradbo piramid.

V svoje veliko veselje sem izvedel neki dan, da se lahko popeljem v Gorico in na bližnje bojišče. Že vožnja tja nam je podajala pisane slike polne življenja. Brezkončne trenske kolone, transporti municije, kolone vojnih vjetnikov, ki gredo na delo, potem razvaline, okajeno zidovje, strašno opustošenje zemlje vsled izstrelkov težkih topov ali eksplozivnih bomb sovražnih avijatikov. Vedno umikanje in dirjanje mimo nas tako, da oko ne more sprejeti vseh vtiskov. Kakor železnica, smo se morali tudi mi ustaviti z avtomobilom dva ali tri kilometre pred mestom, ker ostali del poti vidi sovražnik in je tudi že v njegovem strelnem območju. Mesto samo je precej poškodovano. Videl sem več ubožnejšega prebivalstva, zlasti ženske in otroke. Časih grme sem čez Cadornovi topovi. Kak poseben kontrast: zvonjenje k maši in tuljenje, lajanje in žvižganje italijanskih granat! Oficirji so nam pripovedovali o dveh izpadih, ki so jih izvršile naše čete ponoči na sovražne pozicije. Vsakokrat so pripeljali s seboj okoli 1000 mož in 20 do 30 oficirjev. Goriško mostišče je, kakor znano, v naših rokah, nepremagljivo močno utrjeno, obstreljevati pa je začno vsak trenotek. Kdor je videl naše obrambne črte pri Gorici, mora priti do prepričanja, da Italijani tukaj ne morejo nikdar predreti. Popoldne je bilo v mestu celo jako živahno. Dalmatinski vojaki so šli v skupinah po pet ali šest z rokami objeti čez ramena, pojoči pesmi, po ulicah.

Drugi dan smo obiskali neko artiljerijsko opazovališče na višini, s katere

Bojno polje bitke pri Grodeku, kjer je padlo tudi več slovenskih junakov.

so vidne sovražne rojne črte in posamezna topovska stojišča. Opazovališče je seveda pod zemljo in ima le malo luknjo za opazovanje. Tu se ne sme razsvetliti, ne zakuriti, da se ne izda važne pozicije. Skozi tedne niso videli stotnik, nadporočnik in poročnik nobenega človeka, edina zabava je gramofon. Vendar pa imajo stalnega gosta vsak dan. Mala senica prileti k njim vsak dan in je iz roke. Nekoč, ko je grmel ure in ure okoli, je priletela kakor da išče zavetja. Stotnik pravi: senica je naš angelj varuh; prihaja in odhaja, sovražnik pa našega skrivališča še ni izsledil. Ravno ko smo gledali skozi okence, so bile z naše strani izstreljene tri težke 30.5 cm granate. Zrak se je stresel daleč okrog, čuli smo glasove, kakor da bi na stotine malih otrok zapelo žalostno pesem in nato zamolkel udarec za goro... Veseli smo bili, da smo se vrnili iz te puščave v živahno življenje za fronto.

Na mejo

dela z možnosti dospe kmalo, kedor svojih utrujenih mišic in udov ne vdrguje včasih v „Elsa-fluidom“, ki ga tudi pri revmatičnih bolečinah ne moramo pogrešati. 12 steklenic za samo 6 K pošlje poštne prosto lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 280. (Hrvaška.) Lahko tudi poleg naročate Feller-jeve odvajalne rabarberjeve kroglice z znamko „Elsa-kroglice“, 6 škatelj za 4 K 40 v

Laški letalci nad Ljubljano in okolico.

»Česar se lotijo, se jim izpremeni v blažo. Ne le bojazljivci, tudi nerodneži so ti Lahi!« se govori danes po Kranjskem.

V petek ob pol 11. dopoldne je priletel od juga sem italijanski letalec, ki je metal bombe na mesto Ljubljano. Prva je udarila na Šentjakovski trg, tri korake od fasade rezervne bolnice št. 2. na tla in izkopal tri metre široko in en meter globoko jamo. Popokale so tudi šipe na treh oknih. Letalec je letel nato še nekaj časa v prvotni smeri, nato se pa obrnil v smeri proti doljenjskemu kolodvoru ter vrget še tri bombe, od katerih dve sta padli na dvorišče hiše št. 11 na Žabjaku, ena pa na Vožarski pot. Tudi tu so izkopale velike luknje. Prst in šuta sta padli na streho pritlične hiše in jo poškodovali. Neki mož, ki je na dvorišču sekal drva in bil od vseh hišnih prebivalcev edini doma, je ostal popolnoma nepoškodovan, četudi je

Z besarabske fronte: Naši vojaki grade nove žične pregrade.

bomba udarila komaj 10 korakov od njega proč. Samo sekira mu je padla iz rok.

Letalec je nato vrget še dve bombi, katerih ena je padla v Ljubljano, druge pa v močvirje. Nenadno nastala gosta megla mu je vzela razgled. Ko je proti 12. izginila megla, so kmalu opazili dve letali, ki sta leteli iz smeri od Zaloga proti Ljubljani. V bližini stare cukrarne je padla bomba, ki je ranila par otrok in dva konja ter razbila mnogo šip. Takoj nato je spustil letalec še eno bombo, ki je padla na njivo za Lichtenurničnim zavodom blizu Kuhnove ceste. Napravila ni nobene škode. Obe letali sta leteli precej nizko, in so jih tudi takoj obstreljevali obrambni topovi na Gradu, nakar sta odleteli.

Tudi nad Igom, Tomišljem, Kašljem, Klečami in drugod so letali, zmetali okoli 45 bomb, od katerih pa se ni razletela niti ena sedmina. Edina človeška žrtev je bil slučajno pred staro cukrarno 8 letni šolski učenec Stanko Zoršen. Dne 18. febr. je bil

revček slovesno pokopan na mestne troške. Pogreba so se udeležili učenci vseh ljubljanskih ljudskih šol pod vodstvom svojih učiteljev in s svojimi šolskimi zastavami. Voz, na katerem je ležalo v krasni krsti mlado truplo, so vozili štiri konji. Opazili smo vence kranjskega dež. odbora, mestne občine ljubljanske in pa pokojnikovih součencev. Pogreba se je udeležilo mnogo častnikov, oddelek vojaštva, mestni župan z obč. svetovalci, okrajni šolski nadzornik in obilo drugega občinstva. Na cestah, po katerih je šel sprevod, je bilo vse polno občinstva.

Ko so se italijanski letalci vračali iz Ljubljane čez Goriško, je bilo nekaj letal zadetih in veliko letalo tipa »Caproni«, ki je neslo seboj top in troje strojnih pušk, je bilo zbito pri Mirnu blizu Gorice na tla. Opazovalec je bil ubit — zadet v tilnik — pilota so pa živega vjeli in ga peljali čez Maren, Kostanjevico, Komen in Štanjel v Ljubljano. Glasom italijanskih listov je neko letalo tipa Caproni že na poletu proti Ljubljani imelo hud boj z avstrijskimi Fokker-letaloma in sta bila dva opazovalca, nadporočnik Barbieri in stotnik Bailo ubita, stotnik Salomone pa težko ranjen. Avstrijska letalca pa nista mogla preprečiti, da se je stotnik Salomone z mrtvima tovarišema vrnil na italijanska tla. Ta stotnik Salomone je dobil zlato svetinjo. Ko so se italijanska letala vračala iz Ljubljane, so bila naša letala že pripravljena za boj z njimi. Skriti za neko goro, so naša letala čakala, da so italijanska prišla v bližino kakih tisoč metrov. Tedaj so se naša letala dvignila čez goro in so italijanskim zaprla pot. Koj na to se je slišalo pokanje strojnih pušk. Ena kakor druga letala so se poskušala dvigniti vedno višje; naša, da bi mogla italijanska uničiti, italijanska da bi mogla uteči. Dve italijanski letali sta res uteknili in in ni jih bilo mogoče dohiteti. Tretje italijansko letalo se je med tem ljuto borilo. Boj se je vršil v višini 1200 metrov. Po dvajset minut trajajočem boju je naša letala dobilo ugodno pozicijo in v naslednjem trenutku je bil boj odločen. Italijansko letalo je nehalo streljati in se je spustilo na tla, kajti pilot je bil ustreljen. Vjeto italijansko letalo ni skoro nič poškodovano. — »Fremdenblatt« poroča: Vojaki stoje okoli aparata pri Mirnu in občudujejo krasno letalo, ki ima dva stalna

Naši ranjenci na kolodvoru južne železnice pred vkrcanjem na ranjeniški vlak.

in dva rotacijska motorja, ki je obo- roženo s strojnimi puškami in je izborna oklopljeno. Italijanski stotnik joče poleg aparata, ker so se štiri italijanska letala vrnila že ob 6. vsled česar so prišla ostala tri v mučen položaj. Pohvalil je taktiko naših zrakoplovcev v boju, dva aparata sta neprestano krožila krog njega eden nad njim, vsled česar se je moral vedno nižje spuščati. Krogla iz strojne puške je zadela pilota v srce, nakar se je moral spustiti brzo na tla. Poleg pilota in opazovalca so bili v aparatu še trije podčastniki, katere so odpeljali kot vjetnike. Vpljenji aparat je skoro nepoškodovan, čeprav je opazovalec poskusil aparat uničiti, ker Italijani bi pač radi prikriji pred nami konstrukcijo svojega najboljšega letala.

Hvala Bogu, prvi naskok laških letal se je torej ponesrečil. Za bodoče pa je vse pripravljeno, da nas ne presenetijo in da ne pridejo več do Ljubljane.

Razne vesti.

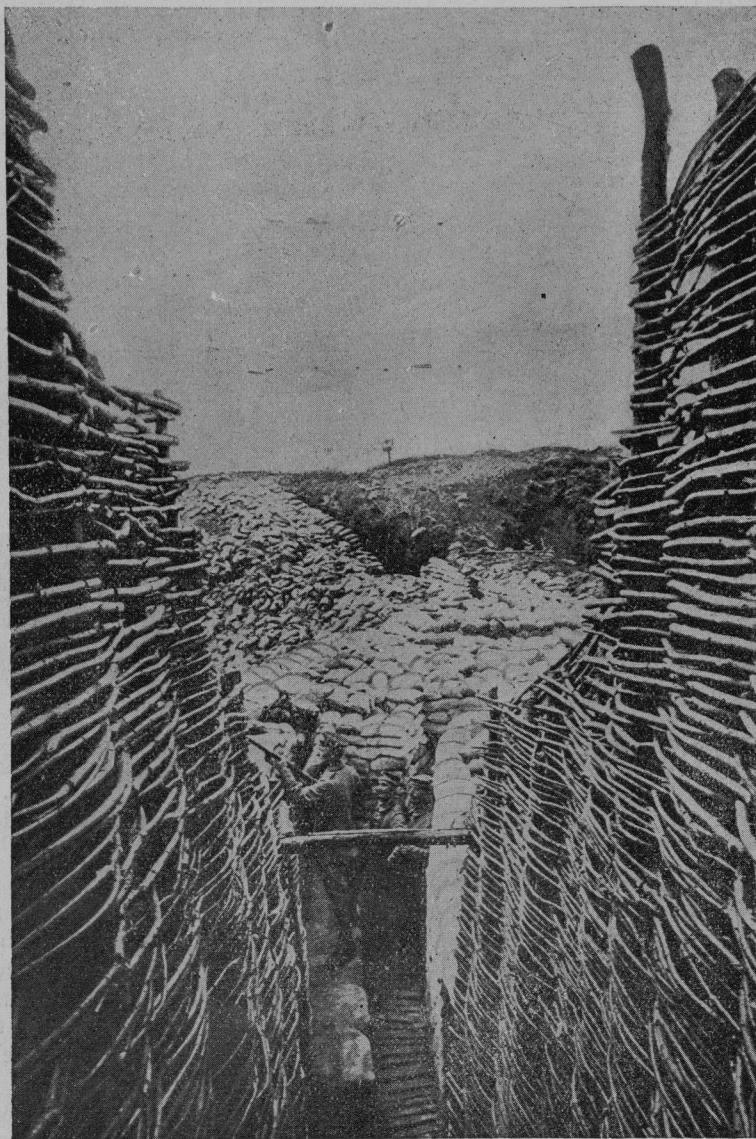
Koliko so naši nasprotniki dosedaj izgubili? Po preteku 17. meseca svetovne vojske je zgbila nam sovražna četverozveza (Rusija, Anglija, Francija in Italija) na deželah: 470.000 štirijaških kilometrov, to je v primeri s Koroško, ki meri okroglo 10.300 štirijaških kilometrov ravno 45 krat več kakor je cela koroška dežela velika, ali pa kakor je cela Avstro-Ogrska z Bosno in Hercegovino brez kraljevine Ogrske.

Ujetnikov je 2.500.000. Koroška šteje po zadnjem štetju približno 390.000 prebivalcev; tedaj 6 krat toliko ujetnikov, kolikor je vsega prebivalstva na Koroškem. Dalje 10.000 topov in 400 strojnih pušk.

Po tem razmerju lahko upamo na zmago in časten mir ob novem letu!

Iz Belgrada in Srbije. »Beogradske Novine« od 15. t. m. poročajo: V Belgrad se je vrnilo zopet več odličnih srbskih osebnosti, med njimi Stojan Riberac, voditelj srbske narodne (liberalne) stranke dr. Bogdan Gavrilović, bivši rektor vseučilišča, Pavle Dević, ravnatelj belgrajske banke, in drugi. — Vojno sodišče v Gornjem Milanovcu je obsodilo kmeta Miladina Perovića radi razžaljenja Veličanstva cesarja Franca Jožefa na smrt. Obsodba je bila 7. t. m. izvršena.

Kje se odloči vojna? Vojaški kritik »Tempsa«, polkovnik Repington se zopet peča s preteklostjo in z bodočnostjo vojne. Sporazum more le zmagati, če se izčrpa nemška armada. Priznava, da se izčrpajo mogočne nemške rezerve le, če prisilijo zavzniki Nemce na velikopotezne akcije, ker če se tudi pretirano ceni, niso izgubili Nemci v številni ranjence do konca decembra 660.435 mož, januarja letos so pa izgubili komaj 36.000 mož. Obžalovati se mora, ker se zniža povprečna izguba vsak mesec in se ne more upati, da se njih izgube povišajo. Če Nemci tudi v bodoče ne izgube mesečno več kot 30.000 mož, ne more sporazum zmagati. Repington ne umeva solunskega podjetja, kakor ni umeval dardanelske ekspedicije. Moči se le cepijo in Nemci zato mislijo na veliko osredotočeno ofenzivo v severni Franciji. Repington sodi, da se odloči svetovna vojna na severnem Francoskem, kjer naj osredotoči sporazum vse svoje moči.

Trdnjavski zakopi nemške vojske v pozicijski vojni z Angleži v Flandriji

Vojak s kroglo v srcu. Na sestanku dunajskih zdravnikov je predstavil dr. Fuhrmano nekega vojaka s Spodnjega Štajerskega, katerega je zadela na Doberdobski planoti italijanska krogla naravnost v srce, kjer je obtičala. Rana se je zacelila in vojak sploh ne čuti več, da mu tiči krogla v srcu. Na sestanku se je razvila živahna debata, ali je treba kroglo z ozirom na možnost, da bi pozneje enkrat vendar le ogrožala vojakovo življenje, odstraniti ali ne. Večina zdravnikov se je izrekla proti operaciji in vojak

stopi vojaške službe. Zanella je poročnik. Oglasil se je in odšel na rusko bojišče, kjer je porabil prvo priliko v neki noči, da je zbežal v ruski tabor. Sedaj je izročil »mater Italiji«, da se bojuje za njo.

Trdnjava Erzerum. Rusko uradno poročilo javlja, da je ruska armada zavzela trdnjavo Erzerum, ki je obenem stolno mesto azijskega vilajeta istega imena in središče vsega armenskega življa. Mesto šteje kakih 40.000 prebivalcev in je v številnih rusko-turških vojnah vedno igralo veliko ulogo.

Pogled na bolgarsko mesto Varna, ki ga žele zasesti Rusi.

bo odšel s kroglo v srcu kot invalid, pa za lahko delo popolnoma sposoben v domovino.

„Sedaj mora biti vse nemško“.

S to originalno trditvijo se je hotela rešiti obsodbe sobarica Františka Krepelka (Franciška Prepelica), doma iz Tabora na Češkem, ki je na Dunaju iskala vesele zabave ter se je v nekem hotelu vpisala kot Fany Wachtel. Policija je to spravila pred sodišče, kjer je pretkana ptičica izjavila, da se je raditega prekrstila (Wachtel = Krepelka), ker so doma rekli, da se mora sedaj vse ponemčiti. Sodnik ji ni hotel verjeti in prepeličica bo sedela teden dni.

Še bolniki in ranjenci se jim niso smilili. V Budimpešti je trajala zdaj enajst dni sodna obravnava proti podjetniku Henriku Fayu ter njegovim sokrivcem in sokrivkam, ki so prevzeli preskrbo hrane v raznih vojaških bolnicah in dajali hrano, ki bi je še prašiči ne marali. Fay je bil obsojen na štiri leta in 6000 K globe, uradnika Reich in Weiss vsak na dve leti ječe in na 4000 K globe, uradnik Fried na eno leto ječe in 2000 K globe, uradnik Huszar na pet let in na 600 K globe, bolniške strežnice Buszniszny in Maruvinovich vsaka na osem mesecev ječe in 1000 kron globe in igralka Varadi na šest mesecev ječe in 600 K globe.

Bivši župan na Reki Rihard

Zanella. Na Reki je dolgo časa županoval in bil tudi poslanec italijanski irredentist Rihard Zanella. Dolgo časa se je ustavljal vojaški službi, ko je izbruhnila vojna, in porabljal vse mogoče sredstva, samo da ni bilo treba iti pod bojne zastave. Slednjič so mu rekli v Budimpešti, da ga aretirajo, ako ne nastopi vojaške službe. Zanella je poročnik. Oglasil se je in odšel na rusko bojišče, kjer je porabil prvo priliko v neki noči, da je zbežal v ruski tabor. Sedaj je izročil »mater Italiji«, da se bojuje za njo.

Trdnjava Erzerum. Rusko uradno poročilo javlja, da je ruska armada zavzela trdnjavo Erzerum, ki je obenem stolno mesto azijskega vilajeta istega imena in središče vsega armenskega življa. Mesto šteje kakih 40.000 prebivalcev in je v številnih rusko-turških vojnah vedno igralo veliko ulogo.

V vojni l. 1828. do 1829. je general Paski-jević zavzel Erzerum, a mesto je ostalo malo let v ruskih rokah. Ko so Turki zopet dobili Erzerum, so zgradili tam 14 fortov. Leta 1877. so Rusi po dolgih bojih prisilili Izmael-pašo, da je s 25.000 možmi kapituliral, toda z drugimi uspehi tiste vojne vred so Rusi tudi tedaj morali opustiti Erzerum. V obče velja Erzerum za tisto točko, od

koder je mogoče zavojevati turško Malo Azijo, a seveda je za to treba mnogo vojaštva in premagati je velike terenske težave.

Ljudje, ki imajo 38 poklicev. V ogrski državni zbornici je poslanec Polonyi odkrival kaj zanimive stvari. Na ogrskem je poslanec, ki je med vojno napravil za 18 milijonov »kšefta«. V avstrijski »Bodenkredit-Anstalt« ima 20 članov ravnateljstva 800.000 K letnih

tantiem, 15 članov ogrske trgovske banke vleče na leto 825.000 kron, tedaj en človek 55.000 K. Toda vsi ti ravnatelji ne vlečejo samo pri eni banki. Hegedüs ima šest poklicev, a zraven je še član ravnateljstva pri 18 bankah; ima tedaj pravzaprav 24 poklicev. Znani Leon Lanczy se loči od prejšnjega v tem, da je predsednik 10 bank, a ima vseh poklicev 24; vse pa zmaši Franjo Szekely, ki je ravnatelj ali član ravnateljstva pri 31 denarnih zavodih in je navrh še borzni svetnik. Najvišji pa je Filip Weisz, ki načeljuje 38 denarnim zavodom. In ti gospodje so tudi vojne službe oproščeni.

Velikodušna Švica. Švica je dovolila brezplačni prevoz vsakovrstnih pošiljatev za vojne vjetnike ter internirance, pošiljanje denarja in pisem. S tem je žrtvovala na pristojbinah, ki bi jih bila lahko zahtevala, devet milijonov frankov, pride torej skoro tri franke na vsakega prebivalca Švice. Pa tudi sicer je Švica v filantropičnem oziru jako mnogo storila. Te žrtve bodo letos še večje, ker je naravno čedalje več vojnih vjetnikov v vseh vojskujočih so državah.

Gospodinjstvo.

Varčevanje s kruhom. Velika razlika je, ako režeš ravno pečen, gorak kruh, ali kruh, ki je star par dni. Kilo kruha izgubi v dveh dneh nekaj gramov teže, ker voda izhlapi; kruh postaja tako bolj prebavljiv in izda več. Uživanje svežega kruha je nespametna razvada in potrata in je jako škodljivo za želodec. To velja posebno za kruh, ki se kupi in ni vselej dovolj prepečen. Kdor dobi tak še vroč in ne dovolj

Zabava na vojni: Naši vojaki se kepajo za besarabsko fronto.

Steckenpferd-lilijinomlečno milo

prej ko slej neuprno za racionalno oskrbo polti in lepote Priznanostna pisma. Po 1 K povsod.

Pomislite, da se je suknelo in drugo blago za gospode in dame nenevadno podražilo. Ker bo cena gotovo še poskočila, je dobro za vsakogar, če si potrebno blago kmalu nakupi. Dobroznana razpošiljalnica Franc Šmidt, Jägendorf 38 pošlje vsakomur vzorce na ogled brezplačno.

Še vedno se govori, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zjamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastonj. — Opozarjamo na današnji zadnevni oglas »Srečkovnega zastopstva« v Ljubljani.

Zlato in srebro obdrži tudi med vojsko in po vojski svojo vrednost. Varo je toraj naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verižico, prstan i. dr. Bogato izbiro po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustrovan cenik vsakomur zastonj in poštine prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

Naročite se na list „Tedenske Slike“, ki je najbolj zanimiv in najboljši slovenski ilustrovani tednik! Razširlajte ga in pridobivajte mu novih naročnikov.

500 kron

Vam plačam, če ne odstrani moj uničevalec korenin

Ria balzam Vaših kurjih oces, bradovic otiščancev, v treh dneh brez bolečin. Cena enemu lončku z jamstvenim listom 1 K, 3 lončki 2 K 50 v, 6 lončkov 4 K 50 v. Stotine zahvalnih in priznalnih pisem.

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Postfach 12/44, (Ogrsko).

Zdravniki priporočajo KAISERJEVE PRSNE KARAMELE

s „3 smrekami“.
kot izborno sredstvo zoper kašelj.
ki so se že nad 25 let najbolj obnesle.
Milijoni jih rabijo zoper

kašelj

kripavost, zasliženje, katare, bolni vrat, dušljivi kašelj, kakor tudi da se obvarujejo prehlajenja, torej so zelo dobrodošle vsakemu vojaku.

6100 notarsko poverjenih izpričeval zdravnikov in privatnikov jamči gotov uspeh. — Tek vzbujajoči fino okusni bonboni. Zavoj 20 in 40 v, skatlja 60 v se dobiva po vseh lekarnah in drožerijah.

Sprejme se

brivski pomočnik

takoj z mesečnino 50 K z celo oskrbo. Cenjene ponudbe na Ivan Eichenberger, brivec Ajdovščina.

Najboljša dobava

gotovih postelj iz dobrega, češkega perja, v gostonitem, rdečem nankingu (inletu): 1 pernica, 180 cm dolga in 120 cm široka z 2 blazinama, vsaka po 80 cm dolga in 60 cm široka, z novim, mehkim, trpežnim perjem K 20.—, s polpuhom K 24.—, puh K 28.—. Pernica sama K 12.—, K 14.—, K 16.—, in K 18.—. Blazina sama K 4.—, K 4.50 in K 5.—. Dvo-

ležna pernica, 200 cm dolga in 140 cm široka K 17.—, K 18.70, K 21.80 in K 24.—. Blazina poleg 90 cm dolga in 70 cm široka K 5.50, K 6.20, in K 6.70. Ker je poskočil nanking v ceni za 100 procentov, sem prisiljen, cene nekoliko povišati. 5 kg. novega, dobrega, sivega, brezprašnega perja K 12.—, belega K 24.—, snežnobelo K 30.—, boljše K 36.—, najfinejša, gosposko, strebljeno perje K 45.—. 5 kg nestrebljenega, (puljenega) perja od živih gosi K 26.— in K 30.—, najfinejši puh s prs K 6.50 za pol kg. Sivi puh pol kg K 2.50 in K 3.—. Pošlje se franco po povzetju. Zamenjava dovoljena proti povračilu poštine.

Sigmund Lederer, Janowitz a. Angel Nr. 204, pri Kladnu na Češkem.

ZADRUŽNA TISKARNA, KRŠKO ob Savi

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejše uredbe izvršuje naročila najokusneje, ceno in v najkrajšem času.

Naročila sprejema vodstvo Zadružne tiskarne v Krškem in upravništvo Tedenskih Slik v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10. I. :::

prepečen kruh, stori najbolje, če ima ogenj, da ga vtakne kar v pečico in ga še nekoliko pripeče. Slabo pečen kruh ne stoji dolgo; kdor ga hoče imeti za dlje časa, ga mora razrezati in posušiti, Kruh, ki se razreže in posuši, dokler je svež, je bolj okusen, kakor če sušiš starega. Iz posušenega kruha se naredi lahko različni cmoki, pečenjaki, tečne juhe; nadrobiš ga lahko tudi v kavo in mleko. Ako zriblješ kruh in mrve še enkrat posušiš, so mrve še bolj redilne in shraniš jih lahko za par let.

Dobro domače milo. Nastavi si tri posode. V prvo meči vsak konček in okapek sveč, mila, loja in sploh maščobe, samo kokošje masti ne; v drugo meči vse, kar je mesnatega, tudi žile, kože, čreva od klobas itd. — Na poldrugo kilo loja, polčetrto kilo kosti in poltretjo kilo mesovja vzemi štiri kile milnega kamna in tri litre vode. Stresi vse v velik kotel in kuhaj poldrugo uro (toliko časa mora vreti). Nato prilij šest litrov mrzle vode in kuhaj dve uri. Nato precedi skozi sito v plitvo posodo. Ko se je strdilo, razreži milo in pusti, da se posuši. Pod strjenim milom ostane nekaj luga; vlij ga v posode za nabiranje, da se ne naredi smrad. Sploh je treba te posode večkrat oprati z vrelim lugom in umiti. Ker mila zmanjkuje, bo treba delati milo zopet doma.

Nadomestilo za kislo smetano. Razlika med kislo smetano in kislim mlekom je ta, da je smetana mnogo bolj mastna nego mleko. Ako primešaš kislému mleku malo raztopljenega surovega masla, olja ali čiste svinjske masti ter nekoliko moke, ga lahko uporabljaš namesto smetane. Raztepi vse prav dobro in postopaj nadalje kakor s smetano. Ako prideneš še raztepeni rumenjaki, je omaka boljša.

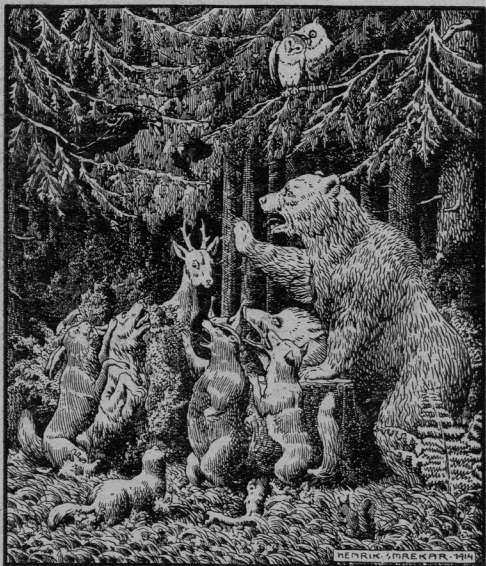
Domače klobase. Namoči zvečer pol kg ješprenja ter ga naslednjega dne skuhaj na juhi napol. Potem zarumeni seseklano čebulo, prideni malo svinjskih ocvirkov, to in pa pol kg bolj mastnega svinjskega mesa (ali glave), drobno zrezanega, ali v sekalnici zmletega dobro zmešaj, začini s poprom, timijanom, majaronom in soljo, ko je hladno, prideni še pol litra svinjske krvi, ki jo dobiš pri mesarju ali na klavnici, ter napolni s to zmesjo bolj ozka čreva. Zaveži klo-

base z vrvico ali zašpili s špilo. Kuhaj jih tako dolgo, da ne priteče več kri iz njih ako zabodeš iglo vanje, četudi je tekočina črnkasta. Namesto ješprenja vzameš lahko kašo, najboljši pa je seveda riž.

— **Belo perilo.** Ako prideneš perilu, ko se kuha nekaj stolčenih surovih jajčevih lupin postane perilo lepo belo. To priprosto sredstvo docela nadomešča škodljivo klorovo apno ali pa beljenje na solncu.

Skladišče za žične pregrade na vzhodno gališki fronti.

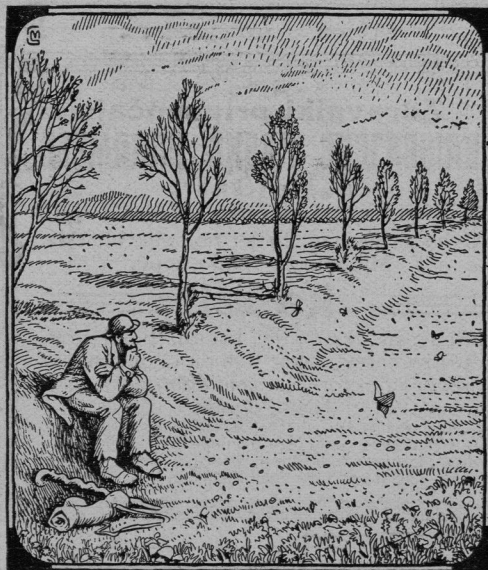
**RADO MURNIK
LOVSKE BAJKE IN
POVESTI**

Knjiga vsebuje:

Na male kavke dan. — Zaljubljeni jerebar. — Draga kljunača. — Veselega kljunača žalostni roman. — Paradni lovec Rekordavzar. — Lovec rešitelj. — Opeharjeni ribič. — Povodnji mož ob Ljubljani. — Nedeljska bratovščina. — Brakada brez braka. — Duhek, lovski Orfej. —
Za mrtvimi ogali.

Dobra, zanimiva knjiga je najboljši prijatelj.

**Najlepše darilo za vo-
jake ranjence in druge.**

**MILAN PUGEL
MIMO CILJEV**

Knjiga vsebuje:

Zanešeni. — Trije meseci. — Helena. — Jerom. — Zaljubljeni kmet. — Labud poje. — Utešenje. — Pet kron. — Zemlja sveta. — Opice.

Knjiga vsebuje:

Lovec Klemen. — Lenčica in zmaj. — O hudem kovaču. — Pastirska ljubezen. — Katica in hudič. — V leščevju. — Dve nevesti.

Vse kritike o teh knjigah so jako ugodne.

Vsaka knjiga stane elegantno vezana 2 K 50 h. Razpošilja upravništvo „TEDENSKIH SLIK“, LJUBLJANA, Franciškanska ul. 10./I.

Poslano.

G. pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani.

Moja soproga je zadnjega sinčka s Sladinom „sladni čaj“ zredila. Fant je poldrugo leto star, čvrst in močan in ni bil še sploh nič bolan. Pri prejšnjih treh otrocih je rabila razne redilne moke, s kojimi ni niti približnega uspeha imela. Sladin priporočam vsem staršem.

Spoštovanjem

Makso Kovač, c. kr. voj. uradnik.

V Pulju, 23. marca 1914.

Samo za trgovce in preprodajalce.
Velikonočne razglednice
najnovejše in najlepše vrste.

motne (barvotisek) . . . . . K 4.—	Vojne velikonočne razgled.
z bleskom . . . . . „ 5.—	Barvotisk (motne) . . . . . K 4.—
„ „ in zlatom . . . . . „ 6.—	fine pobarvane . . . . . „ 6.—
brom motne K 7.— col . . . . . „ 9.—	gravure . . . . . „ 7.—
svetlotisek „ „ 6.— „ „ 8.—	brom . . . . . „ 8.—
motne „ 4.— „ „ 6.—	Cena za 100 iztisov po po-
umetniške „ „ 8.—	vzetju franco Zagreb,

Največji izbor vseh vrst razglednic, vojnih, umetniških, za častilke, genre i. t. d. od — 12 kron. Pismeni papir v mapah in škatljah po najnižjih cenah priporoča:

RUDOLF POLAČEK, Zagreb, Jurišičeva ul. 21,

Ako naročite in to storite
nenudoma,

1 srečko avstr. rdečega križa

1 srečko ogrskega rdečega križa

1 srečko budimpeštanske bazilike

1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz

leta 1880

1 dobitni list 4% ogrsk. hip srečk

iz leta 1884

12 žrebanj vsako leto, glavni dobitek

630.000 kron

Mesečni obrok za
vseh pet srečk ozir.
dobitnih listov samo
5 krondobite igralno pravico do bobitkov
ene turške srečke v znesku
do 4000 frankov popolnoma zastonj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno:

Srečkovno zastopstvo 3, Ljubljana.

Zdrobljeno milo

v poštinih pošiljativah po 5 kg za ceno K 3.90 po povzetju dopošilja Karel T. Jilek, Šternberg, Morava.

Zadružna tiskarna v Krškem

-:- izvršuje tiskovine lino in ceno. -:-

VSA AVSTRIJA

pozna Jägerndorf kot eno največjih mest s tvornicami sukna v monarhiji. Dobava blaga (sukna) za moške in ženske obleke, kakor tudi šlezijskega platna naravnost od tvornice je za vsakogar velika prihranitev. Zahtevajte torej, da se Vam dopošljejo brezplačno vzorci blaga, da se prepričate o zelo nizkih cenah in o izvrstni kakovosti blaga. Posebno ostanke prodam po izredno nizkih cenah.

Razpošiljalnica FRAN ŠMID,
Jägerndorf 38. Avstrijska Slezija,

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Koncem leta 1915 je imela vlog . . . . . „ 48,500.000.—

Rezervnega zaklada . . . . . „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod
kontrolno c. kr. deželne vlade. 463

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posojila na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 1/4 %, izven Kranjske
pa proti 5 1/2 % obrestim in proti najmanj 3/4 % odplačevanju na dolg.

Zdrava kri!

Kri je splošna redilna tekočina, iz koje dobiva život svoje redilne snovi. Ako nima kri zadostnih redilnih snovi, slabijo organi ter nastane cela veriga bolezni in trpljenja, ki nam greni življenje.

Ta zla veriga mora biti pretrgana

in to je mogoče samo na eni točki, namreč pri hranitvi krvi, pri zboljšanju krvi.

Spisal sem po dolgoletnem proučavanju knjigo, v koji beremo kako in na kak način se kri in sokovi popravljajo, kako se zboljša hranitev, kako se moremo bolezni ogniti ter jih odpravljati.

Popolnoma zastonj

pošljem ta dragoceni spis vsakemu, kdor mi piše zanj! Tudi dam vsakemu priliko, da se prepriča, na kak način je to mogoče, brez vinarjn izdatka. Toda pišite takoj!

Ekspedicija lekarne pri operi. Budimpešta VI. Oddelek 499.

Po vsaki fotografiji

napravimo

umetniško dovršene

POVEČANE
SLIKE

v vsaki velikosti.

Povečane slike 42x53 cm stanejo samo 24 K.

Naročila sprejema upravništvo
Tedenskih Slik v Ljubljani.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

: Delniška glavnica 8,000.000 kron. :

STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 2.

Rezervni fondii okroglo 1,000.000 kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Priporoča nakup srečk za 3. razred V. c. kr. avstrijske razredne loterije.

Žrebanje za ta razred dne 15. in 17. februarja 1916.

Cena za igralce prejšnjega razreda: 1/1 srečka K 40.—, 1/2 srečke K 20.—, 1/4 srečke K 10.—, 1/8 srečke K 5.—. — Cena za novovstopivše igralce:

1/1 srečka K 120.—, 1/2 srečke K 60.—, 1/4 srečke K 30.—, 1/8 srečke K 15.—.

Naročila se vrše najugodnejše po poštni nakaznici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje po

4 1/2 % čistih.

2% rentnine od vlog na knjižice plača banka sama.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10
 špecialna trgovina pletenin,
 trikotaž in perila
 priporoča svojo veliko zalogo,
 kakor:

Športno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice, snežne kučme, rokavice, žilogrelce, sviterje, pletene srajce in spodnje hlače iz volne, velblodje dlake in bambaža.
 Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, in flanele.
 Perilo za dečke, deklice in dojenčke. Gumijski plašči, nahrbtniki i. t. d.

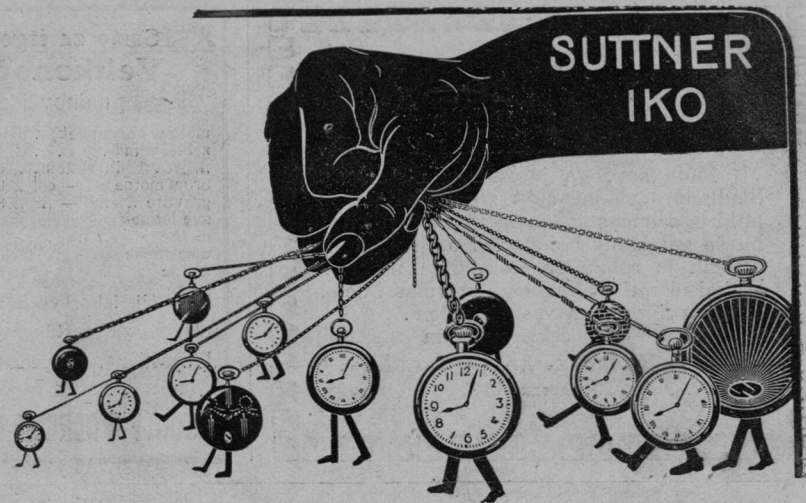
Na debelo in drobno.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir
 napravi g. Ana Križaj v Spodnji Siški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepše lase. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izorno sredstvo za rast las.
 Za gotovost se jamči. Zadoštuje steklenica. Spričevala na razpolago.

Priporoča se
 umetna knjigovoznica
IVAN JAKOPIČ,
 LJUBLJANA.

SANATORIUM · EMONA
 ZA · NOTRANJE · IN · KIRURGIČNE · BOLEZNI ·
 PORODNIŠNICA.
 LJUBLJANA · KOMENSKEGA · ULICA · 4
 SEF. ZDRAVNIK · PRIMARIJ · DR. FR. DERGANČ

Svetovna tvrdka Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

St. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura	K 4:10	Št. 712. Nikelnasta IKO - ura, 15 kamnov	14:—
„ 705. Roskopf - ura, kolesje v kamnih	5:90	„ 1450. Bela kovinasta verižica	2:80
„ 719. Srebrna remontoar-ura	7:80	„ 865. Bela kovinasta verižica, priprosta	1:—
„ 600. Žepna ura z radijem, se po noči sveti	8:40	„ 916. Srebrna verižica, masivna	3:20
„ 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov	7:20	„ 422. Nikelnasta športna verižica	1:75
„ 518. Ploščnata nikelnasta kavalijska ura	7:50	„ 979. Srebrni obesek „cesarjeva podoba“	2:—
„ 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta	7:90	„ 213. Srebrni prstan z kamnom	1:40
„ 804. Srebrna damska ura	9:50	„ 211. Srebrni prstan z kamnom	—:90
„ 1544. Usnjata zapestnica z uro	10:50	„ 1063. Prstan, zlato na srebro	2:70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se
 po povzetju ali če se denar vnaprej pošlje.

Krasni cenik
 zastoj in poštnine prosto.

Neugajajoče
 se zamenja!

Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5.

Nobene podružnice. **Svetovna razpošiljalnica.** Nobene podružnice.

Zajamčen uspeh, drugače denar nazaj

Zdravniška izjava o izvrstnem vplivu.

Bujno lepo oprsje

dobite, če rabite

med. dr. A. Rixovo prsno kremo
 oblastveno preiskano, jamčeno neškodljiva. Za vsako starost hiter, zanesljiv uspeh. — Zunanja raba. — Pušica za poskušnjo K 3.—, velika pušica, ki zadoštuje za uspeh K 8.—. Kosm. Dr. A. Rix laborat, Dunaj IX., Lakergasse 6|0. Razpošilja se strogo diskretno. Zaloga v Ljubljani: Lekarna pri „Zlatem Jelenu“, parfumerija A. Kanc in drogerija „Adrija“.

Darujte za „Rdeči križ!“

DOMAČA TVRDKA!

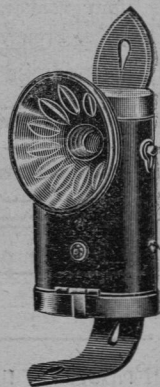
Export žepnih električnik

svetiljk in baterij
 št. 80 komplet . . . K 8:—
 „ 80 A „ . . . „ 9:—

K. A. Kregar,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 21./23.

Trgovci velik popust.

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 3.—, 1/2 leta K 6.—, celo leto K 12.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 4.—, 1/2 leta K 8.— celo leto K 16.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 20.—. Za Ameriko letno 4 dolarje.

Uredništvo in upravništvo Ljubljana, Franciškaška ulica št. 10, I. nadstropje.